

www.musavat.com

MUSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 25 oktyabr 2024-cü il Cümə № 195 (8568) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycanın BRİCS-də "ayaq səsləri"

Prezident İlham Əliyev: "Ölkəmiz Avrasiyanın mühüm neqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib"

yazısı səh.9-da

Dönər yalnız bu ətdən hazırlana bilər - əməl olunacaqmı?

yazısı səh.3-də

Milli Məclis deputatları qarışıqlıq gözlənilən şəhərə göndərildi

yazısı səh.4-də

Ova gələn ərəb özü Abşeronda "ovlandı"

yazısı səh.3-də

AI "kəşfiyyatçıları sərhəddən çıxarın" çağırışına təxribatla cavab verdi

yazısı səh.4-də

İki nəfərin öldüyü tunnelin "sirri" açılır

yazısı səh.10-da

Bakıya qarşı xarici media şəbəkəsinin ifşası

yazısı səh.5-də

Türkiyəyə qarşı terrorun sensasion pərdəarxası

yazısı səh.11-də

Pambığımız daha "ağ qızıl" qiymətinə satılır

yazısı səh.15-də

Bu rayonun da hərbi komissarı saxlanıldı

yazısı səh.2-də

Həkimlərə 30 xəstə limiti?

yazısı səh.13-də

KAZANDA GÖRÜŞ - NAZİRLƏRƏ SÜLH SAZİŞİ TAPSIRIĞI

Prezident İlham Əliyev Ermənistanın baş naziri ilə ikitərəfli sülh gündəliyini, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasını müzakirə etdi; XİN rəhbərlərinə Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin Qurulması haqqında Saziş üzərində işlərin tez zamanda yekunlaşdırılması barədə təlimat verildi

yazısı səh.7-də

Avropa Parlamentindən anti-Azərbaycan teatrları: "Bakı ilə qaz sazişini..."

Brüsselin COP29 ərəfəsində Bakı ilə qaz razılaşmasını dayandırması tələb olunur; hakimiyyət avropalı deputatların bu çağırışlarını "sirk" adlandırdı - siyasilərdən də sərt reaksiyalar var

yazısı səh.5-də

Emin Əmrullayev: "Bağca uşağı qoyub getmək üçün yer deyil"

yazısı səh.12-də

Mher Qriqorryan

Erməni baş nazirinin müavininin "başqa xəritələr də var" iddiası

yazısı səh.6-da

Ceyhun Bayramov

43 deputatın nazirə müraciəti - ABŞ-la gərginlik azaldımı?

yazısı səh.8-də

Bu rayonun da hərbi komissarı saxlanıldı

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin İmişli rayon bölməsinin rəisi vəsifəsini icra edən polkovnik-leytenant Xəyyam Babayev saxlanılıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, polkovnik-leytenant külli miqdarda rüşvət almaqda ittiham olunur.

X.Babayev bundan əvvəl Xidmətin Goranboy, daha sonra Ağdam rayon bölməsinin rəisi olub.

İş üzrə ilkin istintaq aparılır.

Qeyd edək ki, bu yaxınlarda bir neçə indiki və sabiq hərbi komissar mənimsemə və rüşvət almaya görə həbs edilib.

Bakıda maskalı şəxs məktəbli oğurlamaq istəyib

Bakıda uşaq oğrusunun peyda olduğu iddia edilir.

Hadisə Sabunçu rayonu, Yeni Ramana qəsəbəsində, məscidin yaxınlığında qeydə alınıb. İddialara görə, bir nəfər maskalı şəxs küçədə oynayan

uşağı qaçırmaya cəhd göstərib. Lakin ətrafdakıların müdaxiləsindən sonra hadisənin qarşısı alınıb.

Şikayətçi bildirir ki, zərərçəkmiş uşağın ailəsi polisə məlumat verib.

Məsələ ilə bağlı DİN-in mətbuat xidmətinin əməkdaşı, polis baş leytenantı İbrahim Əmiraslanlı açıqlamasında bildirib ki, vətəndaş K.Seyidov polisə müraciət edərək ötən gün yetkinlik yaşına çatmayan övladının Sabunçu rayonu Ramana qəsəbəsi ərazisində naməlum şəxs tərəfindən təqib edildiyini bildirib.

Məsələ ilə bağlı ərazi üzrə Sabunçu RPL-nin 12-ci PŞ-də araşdırmalara başlanılıb. Məsələ ilə bağlı əlavə məlumat verilecək.

FİFA reytingində Azərbaycan neçəncidir?

FİFA milli futbol komandalarının oktyabrın 24-nə olan reytingini açıqlayıb. Azərbaycan yığması 118-ci yerdə göstərilir.

İran 210 milli arasında 19-cu, Ukrayna 25-ci, Türkiyə 26-cı, Ru-

siya 34-cü, Özbəkistan 58-ci, Gürcüstan 67-ci, Belarus 97-ci, Ermənistan 99-cu, Qırğızıstan 103-cü, Tacikistan 105-ci, Qazaxıstan 107-ci, Estoniya 124-cü, Latviya 137-ci, Litva 141-ci, Türkmənistan 144-cü, Moldova 150-ci pillədədir.

FİFA reytingi oyunların əhəmiyyəti, rəqiblərin oyununa qədər olan mövqeyi nəzərə alınmaqla əldə edilən nəticələr əsasında tərtib edilir.

Rəsmi yoldaşlıq oyununun əmsalı ən azı 5, ən çoxu 10, beynəlxalq turnirdə oyunun minimum əmsalı 15, maksimum əmsalı 60-dır.

Əsas və əlavə vaxtda qələbə 1 xal, penalti seriyasında qələbə 0,75 xal, həmin seriyada məğlubiyyət 0,5 xaldır.

Beynəlxalq turnirlərə 1994-cü ildən qatılan Azərbaycan millisi dörd Avropa çempionatının seçmə mərhələsini qrupda sonuncu, dördündə sondan əvvəlki pillədə bitirib.

Dörd dünya çempionatının seçmə mərhələsində yığma qrupda sonuncu, ikisində sondan əvvəlki, birində axırdan üçüncü pilləni tutub.

Yığma bir yol UEFA Millətlər Liqasının ən aşağı liqasında qrup ikincisi olub, sonndan yuxarı liqasında bir yol üçüncü, bir yol ikinci yerdə qərarlaşıb.

Milli komanda Millətlər Liqasının 2024-2025 mövsümündəki dörd oyununun hamısında yenilib. C liqasının 1-ci qrupunda yarışan yığma finişə iki tur qalmış 4 komanda arasında sonuncu pillədə qərar tutub.

COP29 üçün rəqəmsal nəqliyyat xəritəsi istifadəyə verildi

Bu ilin 11-22 noyabr tarixlərində Bakıda keçiriləcək COP29 konfransına müxtəlif ölkələrdən minlərlə ziyarətçinin səfər edəcəyi nəzərə alınaraq rəqəmsal nəqliyyat xəritəsi istifadəyə verilib.

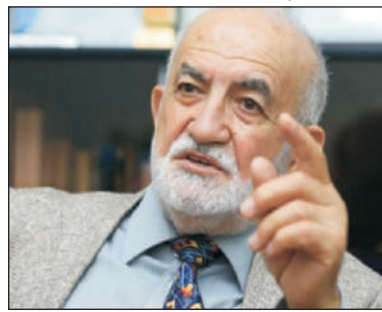
Bu barədə Musavat.com-a COP29 Azərbaycan Əməliyyat Şirkətidən məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, COP29 zamanı nəqliyyat məsələlərinin idarə edilməsinin ziyarətçilər üçün asanlaşdırılmasına xidmət edən bu onlayn resurs əlverişli mövqələrdə yerləşən nəqliyyat qovşaqları, eləcə də tədbir və qonaqlama məkanları ilə bağlı əsas məlumatları ehtiva edir.

Nəqliyyat qovşaqları şəbəkəsi şəhərin əlverişli ərazilərini əhatə etməklə yanaşı, bir sıra

ləri və "Aero Ekspres" avtobusları ilə səmərəndə xidmətləri ilə yanaşı, Bakı Stadionu, o cümlədən Mavi və Yaşıl zonalar, Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu, əsas hotelər və yaşayış kompleksləri arasında istiqamətləndirməni təmin edir. Buraya parklanma yerləri və avtobus dayanacaqları, eləcə də minmə və enmə nöqtələri haqqında məlumatlar da daxildir. İstifadəçilər rəqəmsal nəqliyyat xəritəsində müvafiq sahələri qeyd edərək təyinat nöqtələri arasında nəqliyyatla və ya piyada hərəkət üçün ən uyğun marşrutları seçə bilərlər.

İlham Rəhimov şairə ev bağışladı

Hüquq elmləri doktoru, professor İlham Rəhimov tanınmış şair Məmməd İsmayıl ev hədiyyə edib.

Bu barədə Ruhyyə Əliyevanın layihəsi olan "Qaranlıqda həqiqət" in professor İlham Rəhimov və şair Məmməd İsmayılın qonaq olduğu buraxılışında məlumat

verilib.

Rəhimov şairə ata-baba yurdu Tovuzda ev bağışlayıb.

Marketlərdə spirtli içkilərin qiyməti bahalaşdı

Cari ilin sentyabr ayında Azərbaycanda pərakəndə ticarət mərkəzlərində bir litr yerli aranın orta satış qiyməti 14,54 manat olub.

Valyuta.az xəbər verir ki, bu, cari ilin yanvar ayı ilə müqayisədə 76 qəpik bahadır. Yanvarda marketlərdə bir

litr yerli istehsal aranın satış orta qiyməti 13,78 manat idi.

Bununla yanaşı, xaricdən gətirilən araların bir litrinin orta satış qiyməti sentyabr ayında 27,76 manat olub ki, bu da, yanvar ayı ilə müqayisədə 40 qəpik bahadır.

Bundan başqa, yanvar ayı ilə müqayisədə sentyabr ayında yerli istehsal brendinin (konyak) marketlərdə bir litr üçün satış qiyməti 72 qəpik, xarici istehsal brendinin qiyməti 1,14 manat bahalaşdı. Bəhs olunan dövrdə yerli istehsal viskinin qiyməti 1 manat, xarici istehsal viskinin qiyməti 1,98 manat, yerli istehsal süfrə şerabının qiyməti 20 qəpik, xarici istehsal süfrə şerabının qiyməti 10 qəpik, yerli istehsal pivenin qiyməti 8 qəpik, xarici istehsal pivenin qiyməti 12 qəpik bahalaşdı.

Ali məktəblərə qəbul planı artırılacaq

Növbəti illərdə qəbul planını daha da artırmaq istəyirik. Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

"Biz daha çox azərbaycanlının ali təhsil almağını istəyirik. Buna da nail oluruq. Hazırda 20 il əvvəllə müqayisədə iki dəfə çox insan ali təhsil alır. Proses davam edəcək. 2026-cı ilə kimi qəbul planının 75 min olmasını hədəfləyirik. Hesab edirəm ki, bu rəqəm daha da artacaq. Çünki bu il həm Qarabağ, həm də Türkiyə-Azərbaycan universitetləri fəaliyyətə başladı", - nazir bildirib.

O qeyd edib ki, nazirlik qəbul planının əsasən regionlarda artırılmasının tərəfdarıdır: "İstəyimiz odur ki, regionlardakı ali təhsil müəssisələri universitet formatına düşsün. Yeni oradakı universitet 1000 nəfərlik olmasın".

Bakıda arvad ərinə öldürdü

Bakıda ərinə öldürməkdə şübhəli bilinən qadın tutulub.

Bu barədə Xətai Rayon Prokurorluğundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, oktyabrın 24-də saat 08 radələrində paytaxtın Xətai rayonu ərazisində 1986-cı il təvəllüdü Hacı Mahmudovun ölümü barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Araşdırma zamanı 1987-ci il təvəllüdü Raide Mahmudovanın birgə yaşadığı mənzildə aralarında yaranmış mübahisə zamanı əri Hacı Mahmudovun baş nahiyyəsinə küt alətlə zərbələr yetirməsi və çarpayından yerə itələməsi nəticəsində sonuncunun alması olduğu xəbərlərdən ölümünə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Xətai Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq istintaq aparılır.

Raide Mahmudova iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutulub.

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) tərəfindən “Döner emalına və dövriyyəsinə dair sanitariya norma və qaydaları” adlı yeni texniki normativ hüquqi akt layihəsi hazırlanıb.

Sənədin hazırlanmasında məqsəd tərkibindəki inqrediyentlər baxımından yüksək riskli işə məhsulu olan dönerin təhlükəsiz istehsalı üçün qida zəncirinin bütün mərhələlərində qida təhlükəsizliyi və gigiyena qaydalarına daha ciddi şəkildə əməl olunmasının təmin edilməsi, bu məhsulla bağlı tənzimləmə və nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsidir.

Hüquqi akt layihəsində dönerin hazırlanmasını həyata keçirən qida subyekti və obyektlərinə, eyni zamanda çiymə dönerin emalına, dönerin təhlükəsizliyinə və minimum keyfiyyətinə, eləcə də termiki emalına və dövriyyəsinə dair tələblər əks olunub. Həmçinin akt

Döner yalnız bu ətdən hazırlana bilər - əməl olunacaqmı?

Ekspertlər hesab edir ki, əgər nəzarət güclü olacaqsa, bu üsul təqdirəlayiqdir

yaxud ictimai-işə müəssisələrinin çiymə dönerin bütün texnoloji proseslərinin aparılması üçün lazım olan avadanlıq və inventarla təchiz edilmiş bölməsində həyata keçirilməlidir.

Çiymə dönerin emalı üçün istifadə olunan ət yalnız AQTA tərəfindən qeydiyyatdan keçmiş və ya təsdiq edilmiş kəsim məntəqəsindən, yaxud ət satışı müəssisəsindən alınmış olmalıdır. Eləcə də

Qeyd edək ki, son aylar dönerdən zəhərlənmələrin sayı kəskin artıb. Oktyabrın 10-u saat 19 radələrində Qazax şəhəri ərazisində yerləşən Bakı Dövlət Universitetinin Qazax filialının yeməxanasında 18 nəfər tələbənin qida zəhərlənməsi şübhəsi ilə xəstəxanaya müraciət edib, onların döner yediyi bildirilir. Oktyabrın 15-də isə 18 nəfərin Tovuz rayonunda fəaliyyət göstərən işə obyekt

miyyətlə, qida zəncirinin əvvəlində kəsim məntəqələrində standartların olması şərtidir. İstehsalçı bilməlidir ki, ət haradan, kimdən alır, kəsim hansı şəraitdə aparılır. AQTA-nın qeydiyyatından keçmiş müəssisədir, yoxsa deyil, baytar nəzarəti varmı? Bunlara riayət edilməsi şərtidir. Bundan əlavə, daxilə gedən proses - ət qəbul edərkən rənginin, qoxusunun dəyişməməsi, şirə sal-

Ova gələn ərəb özü Abşeronda “ovlandı”

DİN Su Nəqliyyatında Polis İdarəsi əməkdaşlarının keçirdikləri növbəti tədbirlə Xəzər dənizinin Zirə qəsəbəsi istiqamətində, Abşeron Milli Parkının ərazisində “Qırmızı kitab”a adı düşən çöl quşlarını qanunsuz olaraq ovlayan şəxslər müəyyən ediliblər.

Bu barədə DİN-dən bildirilib.

Xidməti ərazidə keçirilən tədbir zamanı Qəmər Adaları Respublikasının vətəndaşı 64 yaşlı Mohammad Ahmad və əvvəllər məhkum olunmuş 39 yaşlı Pərviz Quliyev saxlanılıblar. Yoxlama zamanı onlardan 5 ədəd ovlanmış qadağan olunan “Qafqaz şahini” və ov ləvazimatları aşkarlanıb. Bu şəxslər qoruq ərazisində xüsusi olaraq yaratdıqları quyularda gizlənərək təlim görmüş eynicinsli çöl quşları vasitəsilə adı “Qırmızı kitab”a düşən “Qafqaz şahini”ni ovlayıblar.

Aşkar edilən faktla bağlı araşdırmalar davam etdirilir.

Qeyd olunub ki, baytar nəzarətindən sonra quşlar su polisləri və Dövlət Ekoloji Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən təbiətə buraxılacaq.

Həmçinin Su Nəqliyyatında Polis İdarəsindən bildirilib ki, balıqların kütləvi ovu ilə əlaqədar sənaye balıq ovuna tətbiq edilən moratoriumun müddəti artıq sentyabr ayının 1-dən etibarən bitib. Xidməti ərazilər olan dövlət qoruqları, milli parklar, dəniz və digər su hövzələrində sənaye balıq ovu ilə məşğul olmaq istəyən vətəndaşların nəzərinə çatdırılır ki, ov zamanı kimyəvi, zəhərli və partlayıcı maddələrdən, eyni zamanda qanunla qadağan olunmuş sintetik tor, elektrik cərəyanı və itüclü qarmaq kimi ov alətlərindən istifadə etmək qəti qadağandır.

Su bioresurslarında, o cümlədən Xəzər dənizində yerləşən strateji obyektlərin yaxınlığında qaydaları kobud şəkildə pozaraq qanunsuz balıq ovlayan şəxslər saxlanılaraq cinayət və inzibati xətlər məəcəllələrində nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyətə cəlb ediləcəklər.

layihəsinə 1 nömrəli əlavədə çiymə dönerin fiziki-kimyəvi göstəriciləri qeyd edilib. Beynəlxalq təcrübə, o cümlədən Kodeks Alimentarius Komissiyası, Avropa Parlamenti və Avropa İttifaqı Şurasının müvafiq qərarları əsasında hazırlanan layihə döner emalı və dövriyyəsi zamanı təhlükəsizlik və minimum keyfiyyət tələblərini müəyyən edir.

Layihəyə görə, döner emalına və dövriyyəsinə müvafiq tələblərə əməl olunduğu halda yol verilir. Dönerin emalını və satışını həyata keçirən qida zənciri obyektləri (subyektləri) “Qida təhlükəsizliyi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq, AQTA tərəfindən verilən Qida Təhlükəsizliyi Reyestrindən Çıxarışa malik olmalıdır.

Sənədə əsasən, çiymə dönerin emalı ayrıca bölmədə,

həmin ət baytarlıq-sanitariya ekspertizasından keçirildiyini təsdiqləyən sənədlə (ekspertiza aktı) müşayiət edilməlidir. İctimai-işə müəssisələrinin çiymə dönerin hazırlanması sahəsinin bütün avadanlıq və inventarları “çiymə ət” nişanı ilə markalanmalı və onlardan müəssisənin digər sahələrində istifadə olunmasına yol verilməməlidir.

Çiymə dönerin emalı başa çatdıqdan sonra, yaxud hazırlanmasında 3 saatdan artıq fasilə yarandıqda isə ətə təmasda olan bütün avadanlıq (sökülməli hissələr mütləq sökülməklə) ikigözlü vannalarda müvafiq ardıcılıqla yuyulub təmizlənməlidir.

Sənəd Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilmək üçün Ədliyyə Nazirliyinə aidiyyəti qaydada təqdim olunub.

tindən alıb qəbul etdikləri dönerdən zəhərlənmələri şübhəsilə Tovuz Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına müraciət etmələri faktı ilə bağlı rayon prokurorluğunda araşdırma aparılır. Bu il mayın 7-də Zaqatalada dönerdən zəhərlənən 40 nəfər xəstəxanaya yerləşdirilmişdi. Yeni bu statistik rəqəmlərin sıralanmasını artırma da bilirik.

Görünən odur ki, döner satışı ilə bağlı qadağalar, yaxud dəyişiklik olmasa, vəziyyət daha da mənfie doğru gedəcək. Bəs AQTA-nın tətbiq edəcəyi bu yeni qaydalar işə yarayacaqmı?

Qida üzrə mütəxəssis Ağə Salamov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a deyib ki, bu yenilik təqdirəlayiqdir: “Çünki qida zəncirinin bütün mərhələlərində döner ətərinin sanitariya gigiyenaya uyğun olması təqib olunacaq, bunu dəstəkləyirəm. Ümü-

mamasına diqqət olunmalıdır. Eləcə də emal prosesi gedən otağın temperaturu 10-20 dərəcə arasında olmalıdır. Düzgün emal prosesi getməlidir. Emal prosesi 2-3 saat ərzində tamamlanmalıdır. Tamamlandıqdan sonra müəssisədə olan səhvlər və avadanlıqlar düzgün şərtlər altında yuyulub xüsusi məhlullarla dezinfeksiya olunmalıdır. Dönerçilərin də tibbi müayinədən keçməsi şərtidir. Sanitar-gigiyena qaydalarına, fərdi gigiyenaya diqqət etməlidirlər. Üzdə tükün olmasına diqqət olunmalıdır. Əgər üzde tük varsa, saqqal örtüyü ilə örtülməlidir. Əllər mütəmadi olaraq dezinfeksiya olunmalıdır, təmiz uniforma olmalıdır. Dönerə çəkilməyəcək mayonez, souslar kiçik soyuducuda saxlanmalıdır”.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov mediaya açıqla-

masında deyib ki, hökumət çoxsaylı bu kimi qərarları var. Hələ illər öncə dönerxanaların standartı barədə Standartlaşdırma, Metrologiya Patent üzrə Dövlət Komitəsi mövcud olanda standartlar qəbul olunub: “Müəyyən tələblər nəzərə alınıb, lakin hələ də dövlətin qəbul etdiyi bir çox sənədlər ayaqlar altına atılır. Çox sayda belə misallar var: “Tütün və tütün məmulatı haqqında” Qanun dəfələrlə sərbəstləşdirilib ki, siqaretlərin tək-tək satışı, yerə tullanması qadağandır və sair. Biz görürük ki, qanuna

əməl olunmur, yəni qanunu icra edən dövlət orqanları biganəlik göstərir”.

Eyyub Hüseynov hesab edir ki, yeni qəbul olunan akt, əlbəttə, zəruridir: “Lakin onu icra etmək əsasdır. Güman edirəm ki, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi özünün qəbul etdiyi normaların icrasına nəzarət edəcək. Hər halda, bu yaxşı bir haldır, dəstəkləyirik. Biz ictimai təşkilat olaraq əhali arasında təbliğat aparacağıq ki, normalar tələb olunsun. Dönerxanalar cəmiyyətin bir belası çevrilib”.

□ **Afaq MİRƏYİQ, “Yeni Müsavat”**

Milli Məclis qarışıqlıq gözlənilən şəhərə deputatları göndərdi

Gürcüstanda baş verəcək istənilən daxili gərginlik, ictimai-siyasi anarxiya, qarışıqlıq region üçün təhdid, yeni risklərin yaranması deməkdir

Milli Məclisin deputatları Gürcüstanda parlament seçkilərini müşahidə edəcəklər. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən xəbərə görə, Gürcüstanla parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Arzu Nağıyev, deputatlardan Nizami Səfərov, Kəmaləddin Qafarov, Hikmət Məmmədov, Elşən Musayev, Sahib Aliyev, Anar Məmmədov və Tural Gəncəliyev oktyabrın 26-da Gürcüstanda keçiriləcək parlament seçkilərini müşahidə etmək üçün bu ölkənin Tiflis şəhərinə səfər edəcəklər.

Milli Məclisin deputatları Gürcüstan parlamentinə seçkilərin hazırlıq səviyyəsi ilə marqlanacaq, seçki məntəqələrində yaradılmış şəraitlə tanış olacaq, səsvermə günü vətəndaşların fəallığını və səsərin sayılması prosesini izləyəcəklər.

Qeyd edək ki, oktyabrın 26-da Gürcüstanda ölkənin gələcək inkişaf vektorunu yaxın onilliklər üçün müəyyən edəcək parlament seçkiləri keçəcək. Budəfəki seçkilərdə əsas ağırlıq daxili məsələlərdən çox, ölkənin xarici siyasəti - seçəcəyi oriyentirlə bağlıdır.

APA-nın mövzu ilə bağlı təhlilində deyilir ki, pragmatik siyasət yürüdən hakim "Gürcü Arzusu" partiyası avrointegrasiya prosesini prioritet elan etməklə yanaşı, Rusiya ilə normal münasibətlər saxlamaqda, iqtisadi əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdə maraqlıdır. Əsas müxalifət qüvvəsi - "Birlik: Vahid Milli Hərəkət" koalisiyası isə Qərblə münasibətləri dərinləşdirməkdə, Rusiya ilə münasibətlərdə daha radikal yanaşma sərgiləməkdən yanadır.

Bu fonda Avropa İttifaqının seçkiöncəsi Gürcüstan hakimiyyətinə görünməmiş təzyiqlər göstərdiyi, açıq şantajdan belə çəkinmədiyi, seçkilərin nəticəsinə təsir etməyə çalışdığı aşkar görünür.

Baş verənlər qonşu dövlətlə strateji müttəfiq səviyyəsinə gələn Azərbaycan üçün də təsirsiz ötüşə bilməz. Sırr deyil ki, tərəflər energetika sahəsi daxil olmaqla, bir çox sahələrdə həm siyasi, həm də iqtisadi platformalarda sıx əməkdaşlıq edir. Azərbaycan neft və qazının əsas hissəsi Gürcüstan ərazisindən keçən Bakı-Tiflis-Ceyhan, Bakı-Supsa, Bakı-Tiflis-Ərzurum kəmərləri ilə xaricə ixrac olunur. Bundan başqa, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti, TANAP layihəsi və digər beynəlxalq layihələr, Azərbaycanın dövlət şirkəti SOCAR daxil olmaqla, Gürcüstan iqtisadiyyatına edilən milyardlarla dollar yatırım ikitərəfli münasibətlərin strateji xarakter almasında rol oynayır.

Odur ki, qonşu Gürcüstan dövlətinin sabitliyi Azərbaycan üçün öz sabitliyi qədər önəmlidir. Bu ölkədə baş verəcək istənilən daxili gərginlik, ictimai-siyasi anarxiya, qarışıqlıq region üçün təhdid, yeni risklərin yaranması deməkdir.

Bu amilləri nəzərə alaraq, oktyabrın 26-da Gürcüstanda keçiriləcək parlament seçkilərinə bütün regionun nəzərlərinin cəlb olunacağını söyləmək olar. Taleyüklü seçkilərin nəticəsi həm də, Cənubi Qafqazda Azərbaycan-Ermənistan normallaşması fonunda davamlı sülh və sabilliyin qalıcı olması baxımından önəm daşıyır.

■ "Yeni Məsəvat"

Avropa İttifaqının (AI) kəşfiyyat-müşahidə missiyası Azərbaycan və Ermənistan sərhədində təxribat fəaliyyətini davam etdirir. Bu mövzuda Minval.az xəbər yayıb ki, onlar bu dəfə sərhədin Bağınis Ayırım və Voskepar kəndlərində (tarixi adı - Yuxarı Əskipara) görünüblər.

AI "kəşfiyyatçıları sərhəddən çıxarın" çağırışına təxribatla cavab verdi

Sonra AI-nin həmin kortəji sərhədin Ermənistan Silahlı Qüvvələri mühəndis işləri apardığı Azərbaycanın Fərəhli kəndi yaxınlığında görünüblər. Avropalı müşahidəçilər burada erməni hərbiçilərlə hansısa müzakirələr aparıblar. Sayt yazır ki, AI nümayəndələrinin mühəndislik işlərini "müşahidə etməsinin" özü açıq şəkildə göstərir ki, onlar öz mandatlarından kənara çıxıblar və əslində nəinki mühəndislik və möhkəmləndirmə işlərinə nəzarət edirlər, həm də necə və nə etməli olduqlarını birbaşa göstərirlər. Yeni onlar birbaşa prosesdə iştirak edir, təlimatçı kimi çıxış edirlər.

Üstəlik, Azərbaycanla Ermənistan arasında aparılan ikitərəfli danışıqlarda artıq razılaşdırılmış və demarkasiya olunmuş sərhədin həmin hissəsində avropalı müşahidəçilərin peyda olması haqlı suallar doğurur. Məlumatda deyilir ki, Fransa Ermənistanla hərbi əməkdaşlığı inkişaf etdirir və bu prosesə sanki bütün Avropa İttifaqı, o cümlədən müşahidəçi adından çıxış edən strukturları fəal şəkildə cəlb edir. Bakı və Moskva rəsmiləri Ermənistanın bu prosesə iştirak etməsinə qarşıdır. Regionda sabitliyə töhfə vermədiyini və onun geri çəkilməsini tələb edərək "casusluq fəaliyyəti ilə məşğul olduğunu" bildirirlər. Regionda sabitliyə və Ermənistanla Azərbaycan arasında etimada töhfə vermək üçün edən missiya ötən müddət ərzində qarşısına qoyduğu heç bir hədəfə çatmayıb, əksinə, etimadın yaranmasında əngəl, şərti sərhəddə hərbi təxribatlar üçün katalizator rolunu oynayır. Prezident İlham Əliyev Belçika Krallığının yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfəri Julien de Freponun etimadnaməsini qəbul edərkən də bu barədə danışmışdır.

Prezident Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycan-Avropa İttifaqı münasibətlərində etimadsızlıq yaranan məsələlərdən biri də sərhəddə dırnaqarası "Avropa müşahidəçiləri missiyasının" müddətinin Azərbaycanın razılığı olmadan uzadılmasıdır. Onun sözlərinə görə, 2022-ci ilin oktyabrında Praqada Azərbaycan ona razılıq

vermişdi ki, bu missiya 2 ay orada qalsın və istefaya çıxmış məhdud sayda hərbi zabitlərdən ibarət olsun: "Lakin bu missiyanın müddəti uzadıldıqda bizimlə heç kim məsləhətləşmədi. İndi də əlavə müddətə uzadılması istiqamətində müzakirələr aparılır. Missiya üzvlərinin davranışı, necə deyirlər, "binokl diplomatiyası" heç cür qəbul edilməz və hər hansı bir normal siyasi

dilə. Baxacağıq, bəlkə sonradan buna ehtiyac qalmayacaq", - Simonyan əlavə edib. Göründüyü kimi, Ermənistan missiyanı sülh sazişi bağlanana qədər bölgədə saxlamaq fikrindədir. Amma o da var ki, əgər İrəvan Bakının əsas tələbini (konstitusiyaya dəyişiklik - E.S.) yerinə yetirməyə, sülh olmayacaq. Ermənistan isə referendumla 2026-cı ildə gətirməyi planlaşdırır.

görünür ki, Ermənistan bu missiyadan qalxan kimi istifadə edir və təəssürat yaradır - guya atəşkəsə nəzarət edilir".

Hərbi ekspert bu missiyanın ləğvi üçün diplomatik təzyiqlərin gücləndirilməsini vacib sayır: "Təbii ki, bu təxribat xarakterli hərəkətlərə güc tətbiq etməklə cavab vermək olmaz. Amma Avropa İttifaqına Azərbaycanla olan əlaqələri xatırlatmaq, Bakının

Qurumun kəşfiyyat-müşahidə missiyası sərhəddə təxribat fəaliyyətini davam etdirir, hətta erməni hərbiçilərə mühəndis işlərini öyrədirlər; Ermənistan missiyanı nə vaxt imzalanacağı bilinməyən sülh sazişindəki bölgədə saxlamaq istəyir

mədəniyyət standartlarından kənar idi". Dövlət başçısı bildirib ki, Avropa İttifaqı ilə təmaslarda bu məsələ qaldırılacaq. İrəvanda isə əksinə, bu mandatın uzadılmasının zəruriliyindən danışır. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi Kərim Vəliyev NATO-nun hərbi qərarlarının rəhbəri general Yanuş Adamçakla Bakıda görüşdə Avropa missiyası birliyinin "regiondakı vəziyyəti gərginləşdirdiyini" və "sərhəddən geri çəkilməli olduğunu" bildirib. AI missiyasının mandatının bitməsinə dörd ay qalıb. Bununla belə, Ermənistanla Avropa İttifaqı arasında müqavilədə qeyd olunur ki, müşahidəçilərin (və ya kəşfiyyatçıların) mandatı daha iki il müddətinə uzadıla bilər.

"Biz Avropa İttifaqının müliki müşahidəçi missiyasına və bu missiyanı bura göndərən ölkələrə minnətdarıq. Ümid edirik ki, müşahidəçilər ən azı sülh müqaviləsi imzalanana qədər burada olacaqlar". Bununla isə Ermənistan Milli Assambleyasının spikeri Alen Simonyan oktyabrın 23-də parlamentdə jurnalistlərlə söhbətində belə deyib. "Tez-tez belə olurdu ki, Azərbaycan Ermənistan tərəfinin qoşun yeritdiyini və ya hücumla hazırlaşdığını bildirirdi. Bu zaman avropalı müşahidəçilər gəlib buqada Azərbaycan ona razılıq

Deməli, ən azı daha iki il AI sərhəddə təxribatçı hərəkətlərini davam etdirəcək. O halda, Bakının çıxış yolu nədir? Əgər tələblər eşidilmərsə, nə etməliyik? "Ermənistan Azərbaycanla sərhəddə AI müşahidəçilərinin mandatının uzadılmasının tərəfdarıdır". Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan parlamentdə çıxışı zamanı bildirib. "Bildiyim qədər, AI missiyanın mandatının uzadılması imkanını nəzərdən keçirir... Biz AI-nin müşahidəçi missiyasının olmasını zəruri hesab edirik", - o deyib.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədlinin "Yeni Məsəvat"a bildirdiyinə görə, Qərb kəşfiyyatı Ermənistanla yerləşib: "Bu kəşfiyyatın bir hissəsi ABŞ-ın İrəvanda səfirliyindədir, bir hissəsi isə Avropa İttifaqının Azərbaycanla olan sərhədindədir. Bütövlükdə, Qərb bölgəyə Ermənistan üzərindən yerləşib. Azərbaycan tərəfi son addımlarına görə bu missiya ilə bağlı Avropa İttifaqına etiraz məktubu göndərə bilər. Bizim siyasətimiz müstəvidə addım atmağımız mümkündür, başqa çıxış yolu görünür. Bundan əvvəl də keçmiş Laxın dəhlizinə doğru "binokl"la müşahidə aparılmışdı. Avropalı müşahidəçilərin nə axtardığını soruşmaq lazımdır. Belə

Qərb bazarında rolunu yada salmaq lazımdır. Və bildirilməlidir ki, müşahidə missiyası adı ilə yerləşənlər Azərbaycan ərazilərinə baxmaqda məşğuldurlar və bu addımların hesabını verməlidirlər. Eyni zamanda bu missiya mülki deyil. Polis və jandarma fəaliyyətdədir. O cümlədən NATO üzvü Kanada qoşulub. Bəs bu ölkənin Avropa Birliyinə nə aidiyyəti var? Sadəcə, Ermənistan bilməlidir ki, bu siyasəti ona üstünlük qazandırmır. Bölgəyə bu qüvvələrin cəlb etməklə Zəngəzur dəhlizinin açılmasından yayınmaq mümkün olmayacaq. Yeni bu missiya bizə qarşı provokativ addımları ilə heç nəyə nail ola bilməz".

Xatırladaq ki, Avropa diplomatiyasının rəhbəri Jozep Borrel 2023-cü il dekabrın 11-də AI ölkələrinin xarici işlər nazirlərinin Ermənistanın AI müşahidəçilərinin sayını 138-dən 209-a çatdırmaq qərarına gəldiklərini bəyan etmişdi. Avropalı məmurun sözlərinə görə, missiyanın genişləndirilməsi Ermənistan-Azərbaycan sərhədində sabitliyin artırılması vasitəsi olacaq. Rusiya tərəfi də bu missiyaya qarşılıq və Qərbin Cənubi Qafqaza müdaxiləsi kimi qiymətləndirir.

■ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Məsəvat"

Avropa Parlamentinin (AP) Sosial Demokratlar və Yaşıl qrupları, Bakıda keçiriləcək COP29 iqlim sammiti ərəfəsində yenə də anti-Azərbaycan fəaliyyətinə başlayıb. “Yeni Məşavət”-in siyasət şöbəsi yazır ki, Sosial Demokratlar X sosial şəbəkəsində yayımladıqları açıqlamada Azərbaycanı noyabrda keçirilməsi planlaşdırılan konfransdan öncə pisləşən insan haqları vəziyyətini həll etməyə çağırırlar.

Onlar vurğulayıblar ki, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında istənilən razılaşma insan hüquqlarına hörmət və Ermənistanla sülh prosesi üzrə irəliləyişdən asılı olmalıdır. Açıqlamada həmçinin bu şərtlər təmin olunana qədər Avropa İttifaqı Azərbaycanla qaz razılaşmasını dayandırmağa çağırılıb.

Yaşıl qrupu da “siyasi məhbuslar” mövzusunda Bakını ittiham edən əsassız açıqlama yayıblar. Avropa Parlamentinin üzvü və Azərbaycan üzrə kölgə məruzçisi Sergey Lagodinski Azərbaycan hökumətini “fossil ya-

Avropa Parlamentindən anti-Azərbaycan teatrı: “Bakı ilə qaz sazişini...”

Brüsselin COP29 ərəfəsində Bakı ilə qaz razılaşmasını dayandırması tələb olunur; hakimiyyət avropalı deputatların bu çağırışlarını “sirk” adlandırdı - siyasilərdən də sərt reaksiyalar var

sülh prosesi üzrə irəliləyişdən asılı olmalıdır” kimi absurd tələbi də bunu təsdiq edir. Sosial Demokratların “bu şərtlər təmin olunana qədər Avropa İttifaqının Azərbaycanla qaz razılaşmasını dayandırmaq” çağırışı da əslində faşist təfəkkürünün göstəricisidir. Çünki indi Avropanın onun parlamentində hansı mənasız qərarlar qəbul etməsi deyil, yaxınlaşmaqda olan qış möv-

ölkəmizin bu uğurundan narahat olan Avropa Parlamenti Azərbaycana qarşı “diplomatik hücum” keçdi. Təsədüfi deyil ki, 2021-ci ildən bəri Avropa Parlamenti müxtəlif bəhanələr altında Azərbaycana qarşı 8 qətnamə qəbul edib.

“Avropa Parlamentindəki bəzi müzakirələr bizə absurd teatrını və ya sirkə xatırladır. Dünya bu qurumda biabırçı korrupsiya əməllərini gördü.

etdi ki, COP29 tədbiri Bakıda keçiriləcək deyə diqqət bizə yönəlib: “Məhz bu diqqətdən irəli gələrək Azərbaycanın üzərinə hücum edənlərin sayı artıb. Burada məqsəd Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzuna zərbə vurmaqdır. Ona görə də guya insan hüquqları pozulması, siyasi məhbusların olması məsələləri gündəmə gətirilir. Əslində bəzi mərkəzlərin re-

Bakıya qarşı xarici media şəbəkəsinin ifşası

Türkiyəli jurnalistin araşdırmasındakı sensasion adlar

Qlobal güclərin maliyyələşdirdiyi media Azərbaycan və Türkiyəyə iqlim, təbii, ədalət və insan haqları mövzusunda təzyiq göstərməyə çalışır. Beynəlxalq Əfv Təşkilatı, BBC, “Human Rights Watch”, VOA, “Greenpeace” kimi qrupların niyəsə dünyanı çirkəndlənlərlə bağlı deyil, bizlərlə bağlı mənfi təəssürat yaratmaq istədiyini görürük.

Bu sözləri türkiyəli araşdırmaçı yazar Cahan Fulser COP29-la bağlı aparılan qaralama kampaniyasına Axar.az-a münasibət bildirərkən deyib.

O bildirib ki, X platformasında özəyi Amerikada yerləşən, erməni lobbisinin rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərən və COP29-a qarşı kampaniya aparan ANCA adlı struktur ifşa olunub: “Bu strukturun Amerika və Fransa qollarındakı “jurnalist” və “tədqiqatçılar” lobbilərin maliyyə dəstəyi ilə COP29 iclaslarını müxtəlif bəhanələrlə manipulyasiya edir, ləğv etməyə çalışırlar. Bu müstəvidə də Azərbaycana təzyiq göstərməyə cəhd edən böhtançı lobbilərin fərsəti qələmləri yalan xəbərlər yayır. “Amnesty”, “Conflict and Environment Observatory”, “Guardian”ın ətraf mühit üzrə redaktoru Fiona Harvey, “Human Rights Watch”, “Myrto Tilianaki”, “Unilever”in keçmiş baş direktoru Paul Polman, eləcə də “Alisdare Hickson/Creative Commons”, “PassBlue”, “Anay Mridul”, “Greenqueen” saytlarının il ərzində Azərbaycanla bağlı qaralama kampaniyası apardıqlarını, böhtan xarakterli xəbərlər yaydıqlarını unutmamalıyıq. Konfransın keçirilmə tarixi yaxınlaşdıqca məqalələrin manipulyasiya şiddəti və intensivliyi artır. Onların yazdıqlarını izlədim, sübutlar gətirərək səhvlərini düzəltmələrini xahiş etdim. Lakin bu qruplardan müsbət cavab ala bilmədim.

Ona görə də populist eynekdən baxaraq, məyus olmaq əvəzinə, oyunu real məqsədlər və ambisiyalarla tərtib edən oyunçu kimi davranmalıyıq. Azərbaycan dövləti böhtan, şantaj kimi variantlar qarşısında qəddini əyməməklə yanaşı, öz perspektivini, onlarla mübarizə üsullarını da inkişaf etdirib.”

nacaq gəlirlərindən asılılıqda və müxalifətə qarşı təzyiqlərdə” ittiham edib. Yaşıl qrupunun digər üzvü, Avropa Parlamentinin deputatı Marketa Qreğorova da bu yalan çağırışları təkrarlayaraq, COP29-da iştirak edəcək Al nüməyəndə heyətini Azərbaycanın insan haqları vəziyyətini qınamağa çağırıb. “Biz Bakıda keçiriləcək COP29 konfransı öncəsi Azərbaycanın müxalifətinin mübarizəsini tanımalı və dəstəkləməliyik,” - deyə o əlavə edib. Qətnamənin qəbul olunan mətnindən asılı olmayaraq, Avropa Parlamenti növbəti dəfə Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyini ortaya qoyub.

Avropa İttifaqının ayrı-ayrı qurumlarının Azərbaycan-Al münasibətlərində zaman-zaman yaranan pozitiv fonu pozmaq cəhdləri ardıcıl şəkildə davam edir. Sosial Demokratların “Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında istənilən razılaşma insan hüquqlarına hörmət və Ermənistanla

sümündə qaza ehtiyacı var. Sözügedən “tələblər”də Avropa İttifaqı ilə gələcək münasibətləri “Ermənistanla sülh prosesi üzrə irəliləyişdən asılı olmalıdır” fikri diqqət çəkir. Bu bir daha sübut edir ki, Avropa Parlamentinin yeni deputatları da erməni lobbisi dairələrinin təsiri altında qalmaqda davam edir.

Yada salaq ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin səs hüququndan məhrum edilməsi barədə qərarın ardınca Avropa Parlamenti Azərbaycana qarşı sanksiyalara çağırışların yer aldığı qətnamə qəbul etmişdi. Qətnamədə yenə Azərbaycanın guya Ermənistanla hücum edə biləcəyi ilə bağlı realılığa uyğun olmayan, əsassız ehtimallar yer almışdı. Qeyd olunmalıdır ki, bu absurd ittihamların sayı və tempi Azərbaycanın ötən ilin sentyabrında ərazi bütövlüyünü tam bərpa etməsindən sonra artıb. Beynəlxalq hüququ bərpa edən

Azərbaycana qarşı bu cür əsassız iddialar səsləndirənlərin çoxu erməni lobbisi tərəfindən maliyyələşdirilir və Ermənistan hakimiyyətinin piar kampaniyasının tərkib hissəsidir. Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Avropa Parlamentində səsləndirilən əsassız ittihamlara münasibət bildirərək belə deyib. Yada salaq ki, bu ilin iyununda Avropa Parlamentinə seçkilərdən sonra yeni tərkibdən anti-Azərbaycan ritorikasından imtina ediləcəyi gözlənilirdi. Çünki erməni lobbisi işləyir, maliyyə ayırır, qarayaxma kampaniyaları təşkil edir. Bəs hansı nəticəyə hesablanıb? Azərbaycandan nə kimi güzəştlər qoparılması üçün bu kampaniya başlandı?

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) sədri, deputat Arzuxan Əlizadə “Yeni Məşavət”-ə qeyd

gionda planlaşdırdığı ssenarilər baş tutmur deyə Azərbaycanla təzyiq göstərməyə çalışır, sanksiyalara çağırırlar”. **Deputat bildirdi ki, bu təzyiqlərlə Bakının hansısa güzəştə getməsi gözlənilir:** “Təbii ki, “erməni kartı”ndan da istifadə edilir. Sadəcə, Avropa İttifaqına edilən bu çağırışlar reallaşacaq məsələ deyil. Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rolə malikdir və Ukrayna münaqişəsi fonunda daha ciddi əhəmiyyət kəsb edir. Ona görə Avropa İttifaqı bu addımı atmayacaq. Məncə, COP29 konfransından sonra anti-Azərbaycan kampaniyası səngiyəcək, lakin tamamilə dayanmayacaq”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini Ehtiram Mehdiyev əmindir ki, Avropa Parlamenti qarşıdakı illərdə də xoşagəlməz münasibətləri dəyişməyəcək. Onun sözlərinə görə, seçkilərdən sonra deputatların yenilən-

məsi ciddi fərq yaratmayıb:

“Bu da gözlənilən idi. Baxmayaraq ki, seçkiləri sağçı partiyalar qazandı, amma Azərbaycan məsələsi dəyişməyib. Çünki Le Pen Makrondan da bətdir və ermənipərəstlikdən ondan geri qalmır, o halda onun partiyasının Avropa Parlamentində mövqeyi necə ola bilərdi ki?”

Partiya sədrinin müavini bununla yanaşı, daha çox işləməyin tərəfdarıdır: “Biz özümüz üçün danışmalı təsir etməliyik. Hazırda Qərb mediası və strukturları ilə qurduğumuz əməkdaşlıq lazımı səviyyədə deyil. Hətta pisdır. Erməni lobbisi isə pullar xərcləyir. Onların bir diaspor təcrübəsi də var. Amma hər şey təkə lobbisi, pul məsələsi deyil. Onların başına şabaş da səpsək, erməni sevgisi azalmayacaq”.

E.Mehdiyevə görə, Avropa Parlamentinə ayrıca yanaşmalı deyilik: “Çünki bu qurum Avropa İttifaqının bir qolu-dursa, Brüsselin Bakı ilə əlaqələrinə həssaslıq göstərməliydi. Əgər bu hörmət olmayıbsa, demək, sifariş var. Yeni günahı hər yerdə axtara bilərik, amma sifariş gəlibse, onu dayandırmaq mümkün deyil. Yeni Avropa İttifaqı, Avropa Komissiyası Azərbaycanla işləyir, başqa qolu olan Avropa Parlamenti bizə böhtan atır. Deməli, siyasət ayrı, iqtisadiyyat ayrı. Biz də bu qərəzə uyğun olaraq etirazımızı bildirməliyik. Amma onu da nəzərə almalıyıq ki, bütün bunlar bir çağırışdır. Hər çağırışa da əməl edilmir. Konqresmenlər də yığıb Blin-kenə müraciət ediblər, amma Dövlət Departamenti heç münasibət bildirməyib”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Məşavət”

Azərbaycan bu xidmətinə görə Ermənistan 134 min avro verdi

2024 -cü il yanvarın 1-dən oktyabrın 21-dək Azərbaycan aviashirkətləri Ermənistanın hava məkanı vasitəsilə həyata keçirilən uçuşlar üçün "Armaeronavigation" şirkətinə 133 760 avro ödəyib.

Bu barədə Ermənistan Mülki Aviasiya Komitəsinin açıqlamasında bildirilib.

Xatırladaq ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən mayın 31-dək olan müddətdə ödəniş məbləği təxminən 50 min avro, bütün 2023-cü il üçün isə 90 min avro civarında olub.

Bütün bu ödənişlər müəyyən olunmuş qaydada "Avro-kontrol"-un (Avropa Hava Naviqasiyasının Təhlükəsizliyi Təşkilatı) mərkəzi ofisi vasitəsilə həyata keçirilib.

"Armaeronavigation" QSC Ermənistanın hava məkanında uçuşlar üçün aeronaviqasiya xidmətləri göstərir.

Bu gün Qubadlı Şəhəri Günüdür. Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncama əsasən, hər il oktyabrın 25-də Qubadlı Şəhəri Günü təntənəli şəkildə qeyd edilir.

Bu əlamətdar günün təsis olunması Qubadlı şəhərinin Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin işğalından azad edilməsi tarixi ilə bağlıdır. Belə ki, bu gün - oktyabrın 25-də şəhərin erməni işğalçılarından təmizlənməsindən 4 il ötür.

44 günlük Zəfər yürüşü zamanı Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarının azad edilməsi Şərqi Zəngəzurun qərb sərhədində dağlıq ərazidə yerləşən Qubadlıya gedən yolun açılmasına əlverişli imkan yaratdı.

Qubadlı şəhəri oktyabrın 25-də işğalçı qüvvələrin mühəsirəyə salınması ilə azad edilib.

Qubadlının şərqindəki Cəbrayıl dağlarında düşmən qüvvələrinə qarşı zərbə vurulması və cənubdakı Zəngilanda aparılan uğurlu əməliyyatlar Azərbaycan Silahlı Qüvvələri bölmələrinin Qubadlı rayonunun inzibati hüddurlarına çıxmasına şərait yaratmışdı. Peşəkariqlə və dəqiq döyüş taktikaları ilə aparılan hərbi əməliyyatlar zamanı Qubadlı şəhəri və kəndləri işğaldan azad edilib. Qubadlı dö-

yüşlərinin ən gərgin getdiyi yerlərdən biri də məhz Yazı düzü yüksəkliyi olub. Hündürlükdəki ərazidə döyüş əməliyyatları məhz həmin hissədə aparılıb. Strateji mövqedəki bu yüksəkliyin digər xüsusiyyəti isə Milli Qəhrəman polkovnik Şükür Həmidovun burada şəhərdə ucalmasıdır. Ş.Həmidov bu mövqə uğrunda gedən gərgin döyüşlərdə düşmənlə mübarizə aparıb. Hazırda həmin yerdə Milli Qəhrəmanımızın xatirəsini əbədləşdirmək üçün abidə ucaldılıb, şanlı Bayrağımız dalğalanır.

2020-ci il oktyabrın 25-də Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı rayonlarının bir neçə kəndini və Qubadlı şəhərinin işğaldan azad edildiyini açıqlayıb.

Prezident İlham Əliyev 2020-ci il dekabrın 29-da Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının "Qubadlının azad olunmasına görə" medalı ilə təltif edilməsi haqqında sərəncam im-

Bu gün Qubadlı Şəhəri Günüdür

Şəhərin erməni işğalçılarından təmizlənməsindən 4 il ötür

zalayıb. Qubadlı rayonunun işğaldan azad olunması uğrunda aparılmış döyüş əməliyyatlarında iştirak edərək şəxsi igidlik və şücaət nümayiş etdirmiş 5867 hərbi qulluqçu "Qubadlının azad olunmasına görə" medalı ilə təltif olunub.

Təltif edilənlərin 4-ü general-mayor, 39-u polkovnik, 1 nəfəri isə 1-ci dərəcəli kapitandır.

Rayon işğaldan azad olunduqdan sonra orada bərpa və yenidənqurma işlərinə başlanılıb. Ərazinin minalardan təmizlənmə əməliyyatları ilə yanaşı, infrastrukturun bərpası işləri də davam etdirilir.

Prezident İlham Əliyev Qubadlı rayonunda "Bərgüşadçay" və "Zabuxçay" su anbarlarının layihələri ilə tanış olub, Qubadlı Elektrik Şəbəkəsinin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin təməlini qoyub. Dövlət baş-

çısına və birinci xanım Qubadlı şəhərinin Baş planı təqdim olunub.

Prezident bir sıra müəssisələrlə yanaşı, Qubadlı şəhərində tikiləcək inzibati binanın da təməlini qoyub. İnizibati binanın inşasında metal konstruksiyalardan istifadə olunacaq. Fasad həlli və yastı dam günəş panellərinin quraşdırılması, həmçinin yaşıl elementlərin orqanik şəkildə inteqrasiya olunmasına imkan verəcək.

Bundan başqa, Azərbaycan Prezidenti Qubadlı şəhərində 600 şagird yerlik tam orta məktəb binasının da təməlini qoyulması mərasimində iştirak edib.

Dövlət başçısı Qubadlı şəhərində ilk yaşayış məhəlləsinin də təməlini qoyub. Ümumi sahəsi 2,6 hektara yaxın olan

yaşayış məhəlləsinin yerləşdiyi ərazi çay və dağ mənzərəsi ilə əhatə olunub. Məhəllə şəhərin təsdiq edilmiş ümumi baş planına uyğun salınacaq. Bu məhəllədə binaların üçmərtəbəli və dördmərtəbəli olması planlaşdırılır. Ümumilikdə məhəllədə 156 mənzilin tikintisi nəzərdə tutulur. Mənzillərdən 48-nin ikiotaqlı, 68-nin üçotaqlı, 20-sinin dördotaqlı və 20-sinin isə beşotaqlı olması planlaşdırılır. Binaların inşasında müasir memarlıq yanaşmalarından və milli naxış elementlərindən istifadə olunacaq.

Ötən il Prezident İlham Əliyev "Yeni Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun 33-cü kilometrliyin-

dən başlayan yeni Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisinin həyata keçirilməsi məqsədilə 2023-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə 20 milyon manat ayrılıb.

Qeyd edək ki, Qubadlı rayonu 1933-cü ildə Qubadlı kəndinin əsasında təşkil olunub. 1963-cü ildə ləğv edilərək ərazisi Zəngilan rayonu ilə birləşdirilib. 1964-cü ildə yəni müstəqil rayon olub. Qubadlı 31 avqust 1993-cü ildə Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. İnizibati bölgüsünə 1 şəhər, 93 kənd, 31 inzibati-ərazi dairəsi aiddir.

□ "Yeni Müsavat"

Erməni baş nazirinin müavininin "başqa xəritələr də var" iddiası

Mher Qriqoryan bildirib ki, SSRİ Baş Qərargahının xəritəsi sərhədin yalnız Tavuş hissəsinə, 1978-ci il xəritəsi isə Sünik bölməsinə aiddir

Ermənistan baş nazirinin müavini Mher Qriqoryan hesab edir ki, SSRİ Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahının xəritələri Ermənistanla Azərbaycan arasında delimitasiya prosesində istifadə olunacaq yeganə xəritələr deyil.

"Armenpress" xəbər verir ki, bunu Qriqoryan parlamentdə sərhədlərin delimitasiyası komissiyalarının iş qaydalarını müzakirə etdikdən sonra jurnalistlərlə söhbətində deyib. Qriqoryan qeyd edib ki, SSRİ Baş Qərargahının xəritələri 1974-1978-ci illərdə tərtib edilib, 1979-cu ildə xidmətə başlayıb, yeni qüvvəyə minib.

"Lakin bu xəritələr, məncə, delimitasiya prosesində istifadə olunacaq yeganə xəritələr deyil, çünki bu xəritələrdə cavablandırılmayan suallar var", - deyən baş nazirinin müavini bildirib.

Baş nazirin müavini bildirib ki, 1976-cı ilin xəritəsi sərhədin yalnız Tavuş hissəsinə, 1978-ci il xəritəsi isə Sünik bölməsinə aiddir.

Qriqoryan daha hansı xəritələri nəzərdə tutub?

Azad Vətən Partiyasının sədri, tarixçi Akif Nağı Bakı-xeber.com-a şərhində deyib ki, ermənilər xəritə amilindən müəyyən manipulyasiyalar üçün istifadə edirlər:

"Məlum olduğu kimi, onlar uzun müddət 1974-cü, 1975-ci, 1978-ci il hərbi xəritələri üzərində təkidlə dayanırdı-

lar ki, proses o xəritələrin əsasında həyata keçirilsin. Özlərinin də qeyd etdiyi kimi, 1974-cü ildən 1978-ci ilə qədər SSRİ Silahlı Qüvvələrinin

Baş Qərargahı tərəfindən xəritələr tərtib olunub, 1979-cu ildə təsdiq olunub və onlardan istifadə olunur. Onları əsas kimi götürürlər ki, ortada o xəri-

tələr olmalıdır. Onların orada müəyyən məqsədləri vardı. Eyni zamanda SSRİ rəhbərliyi tərəfindən o xəritələrdə qərəzli mövqe də öz əksini tapa bilərdi, ermənilər o xəritə ilə tanışdırlarsa, həmin xəritələrdə reallıq nəzərə alınmayıb. Bundan Azərbaycan tərəfinə də bir təzyiq vasitəsi kimi istifadə edirdilər. İndi Rusiyadan bir qədər uzaqlaşmağa cəhd göstərirlər, Qərbə doğru gedirlər. Ola bilər ki, məsələni uzatmaq üçün yeni bir "variantlar" var."

A.Nağı onu da deyib ki, bu məsələlərlə əlaqədar Azərbaycanın mövqeyi aydındır, bizim ölkənin də təklifləri var: "Azərbaycanın verdiyi ən vacib təklif ondan ibarətdir ki, SSRİ-nin tərkib hissəsinə hər bir müttəfiq ölkə hansı xəritə, hansı ərazi ilə daxil olubsa, SSRİ dağılanda

da o ərazi ilə çıxmalıdır, o əraziyə qanə olmalıdır. Bu bir reallıqdır. 1922-ci ildə Zaqafqaziya Federasiyası deyilən qurumun tərkibində Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan SSRİ tərkibinə daxil oldular və həmin dövrdə, tam dəqiq olmasa da, müəyyən şərti sərhədlər vardı. Həmin dövrün xəritəsinə görə, Ermənistanın ərazisi 10 min kvadrat kilometrə qədər çatdı. Yəni Ermənistan SSRİ-yə 10 min kvadrat kilometr ərazi ilə daxil olub. Ondən sonrakı dövrlərdə Azərbaycanın əraziləri hesabına Ermənistanın ərazisi 29, 8 min kvadrat kilometrə qədər çatdırılıb. O artıq ərazilərdən Ermənistan könüllü şəkildə imtina etməlidir. O ərazilərin böyük əksəriyyəti Azərbaycan ərazisidir, kiçik bir hissəsi isə SSRİ rəhbərliyi tərəfindən Gürcüstandan qoparılıb Ermənistanla verilib".

□ "Yeni Müsavat"

Kazanda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında görüş keçirilib. Prezidentin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, görüşdə tərəflər ikitərəfli sülh gündəliyinin irəli aparılmasını, o cümlədən sülh sazişini, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasını, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələləri müzakirə ediblər. İki ölkənin xarici işlər nazirlərinə Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin Qurulması haqqında Saziş üzərində işlərin mümkün tez zamanda yekunlaşdırılması və imzalanması üçün ikitərəfli danışıqları davam etdirmək barədə təlimat verilib.

Qeyd edək ki, Ermənistanın baş naziri BRİCS Sammitinin "Outreach"/"BRİCS+" formatının ilk plenar iclası zamanı çıxışında bildirib ki, "Bakı ilə sülh müqaviləsi layihəsi azı 80-90% razılaşdırılıb". Paşinyan Ermənistanın Azərbaycanla Naxçıvanla əlaqəni sadələşdirilmiş sərhəd və gömrük nəzarəti prosedurları vasitəsilə təmin etmək təklifini verdiyini söyləyib. Paşinyan qeyd edib ki, İrəvan öz ərazisindən beynəlxalq nəqliyyat kommunikasiyalarının və boru kəmərlərinin keçməsinə maraqlıdır və onların təhlükəsizliyini müstəqil şəkildə təmin etməyə hazırdır.

N.Paşinyanın görüşlə bağlı paylaşımı və Kazandakı açıqlamaları Ermənistanda geniş rezonans doğurub. Amma Azərbaycanda Ermənistanın baş nazirinin sülhməramlı bəyanatları ciddi əks-səda doğurmayıb, çünki erməni rəhbərliyi sözü ilə imzası, əməli tərs mütənəsb olan tərəf olaraq tanınır. Üstəlik, Ermənistanın müstəqil iradə sahibi olmadığı faktıdır. Vaxtaşırı rəsmi İrəvan gərginliyi səngitmək, silah-sursatla təminatını davam etdirmək üçün Azərbaycan rəhbərliyi ilə təmasa can atır, daha sonra isə himayədarlarından dəstək alaraq revanşist davranışlara meydan verir, şərti sərhədlərdə təxribatların miqyası genişlənir.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya baş nazirlərinin müavinlərinin rəhbərlik etdiyi regional kommunikasiyaların açılması üzrə üçtərəfli komissiya bəzi məsələlərdə konsensusun əldə edilməməsi səbəbindən iclaslarını davam etdirmir. "Yeni MİSAVAT"-ın erməni mediasına istinadən verdiyi məlumata görə, bunu Ermənistanın baş nazirinin müavini Mher Qriqoryan

Kazanda görüş - nazirlərə sülh sazişi tapşırığı

Prezident İlham Əliyev Ermənistanın baş naziri ilə ikitərəfli sülh gündəliyini, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasını müzakirə etdi; XİN rəhbərlərinə Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin Qurulması haqqında Saziş üzərində işlərin tez zamanda yekunlaşdırılması barədə təlimat verildi

parlamentdə bildirib. "İclaslar davam etdirilmir. Bilirsiniz ki, konsensusun əldə edilməsi olduğu fundamental məsələlər var. Konsensus əldə olunmayana qədər detalları müzakirə etmək mənasızdır", - Qriqoryan yerli mətbuatın sualına cavabında deyib.

Xatırladaq ki, üçtərəfli komissiya 2021-ci ilin əvvəlində Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Moskvada keçirilən görüşündə yaradılıb. Onlar baş nazirin müavinləri səviyyəsində regionda nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin qurulmasına nəzarət edəcək işçi qrupun yaradılması ilə bağlı qərar qəbul ediblər. Ermənistan ərazisindən keçməklə Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan arasında əlaqənin yaradılması regional kommunikasiyalarla bağlı ən vacib məsələ olaraq qalır. Hazırda proseduralı yaradan yeganə tərəf Ermənistandır. Məhz Ermənistan üzündən Zəngəzur dəhlizinin açılması lənətiyir. Digər tərəfdən, Qərb Rusiyanın bu prosesdəki iştirakına qarşı çıxır və situasiya İrəvan üçün əlavə bir maneə yaradır. MDB Döv-

lət Başçıları Şurasının oktyabrın 8-də Moskvada keçirilən iclasına qatılan Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Rusiya prezidentinin də iştirak edəcəyi danışıqlardan faktiki qaçdı. İrəvandan fərqli olaraq, rəsmi Bakı danışıqların Moskvada davam etdirilməsinə razı olduğunu bəyan etmişdi, amma rəsmi İrəvan bundan imtina etdi.

Oktyabrın 9-da isə İsveçrənin Cenevrə şəhərində keçirilən Parlamentlərarası İttifaqın 149-cu Assambleyası çərçivəsində Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova və Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan arasında görüş olmalı idi. Amma S.Qafarova görüşdən imtina etdi. Ermənistan tərəfi bunu "görüşdən son anda imtina" kimi dəyərləndirsə də, Azərbaycanın parlament sədrinin erməni həmkarı ilə görüşdən imtinasına səbəb erməni rəsmilərinin və şəxslərinin uyğun olmayan açıqlamalarına adekvat reaksiya idi.

3+3 formatında İstanbulda Azərbaycan və Ermənistan XİN başçılarının görüşünü isə formal təmas-

lar kimi qiymətləndirmək olar.

Bəs Ermənistanın danışıqlarda "taym-aut" götürmək cəhdlərinin səbəbi nədir?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov "Yeni MİSAVAT"-ın suallarını cavablandırarkən liderlərin görüş faktını müsbət dəyərləndirdi: "BRİCS platforması ən azı əhəmiyyətli rol onda oynadı ki, çoxdandır belə bir görüş olmurdu. Ən azı dialoq baxımından bu görüş əhəmiyyətlidir, ümid edək ki, proseslərə müsbət təsir edəcək". S.Məmmədov Paşinyanın çıxışında sülh müqaviləsinin 80-90 faizi razılaşdırılması barədə dediklərinə reaksiyasında xatırlatma etdi: "Prezidentin köməkçisi Əmirbəyov nə dedi? Dedi ki, biz müqaviləni Paşinyanla yox, Ermənistanla bağlamaq istəyirik. Sabah Paşinyan hakimiyyətdə olmayanda, başqası ölkənin rəhbərliyinə gələndə Konstitusiyaya Məhkəməsinə sorğu göndərəcək. O zaman cavab veriləcək ki, bu müqavilə konstitusiyaya ziddir. Ona görə də müqavi-

lənin 99 faizi də razılaşdırıla bilər, 1 prinsipial məsələ qalırsa, artıq bu, sülh müqaviləsi deyil. Ermənistan Konstitusiyasında ərazi iddiası var. Paşinyan İrəvana qayıdan kimi referendum elan edəsi deyil təbii ki".

S.Məmmədov dedi ki, o da faktıdır ki, Ermənistan 9-cu bəndin tələblərini icra etməkdən hər vəchlə yayınmaqda davam edir: "Kommunikasiyaların açılması ilə bağlı müzakirələr davam etdiyi dövrdə görülməli olan işlərin heç biri həyata keçirilməyib. Tutaq ki, hələ nəqliyyat dəhlizindən istifadə ilə bağlı bəyanatda göstərilən şərtlərin müzakirəsi gedir, amma bu məsələ əvvəl-axır həllini tapacaqsansa və bununla bağlı Ermənistan dövlətinin iradəsi mövcuddursa, o zaman nəqliyyat yollarının bərpası istiqamətində işlər niyə getmir?" **S.Məmmədov qeyd etdi ki, Azərbaycan öz tərəfindən həm dəmiryol, həm avtomobil yolunun tikintisini davam etdirir:** "Vaxtilə Ermənistan ərazisindən keçən hissədə mövcud olmuş dəmir yolu xətti də Azərbaycan idi. İndi ya Ermənistan özü

bu yolları çəkib onun sahibi olmalıdır, ya həmin yolların çəkilişini 3-cü tərəfə həvalə etməlidir. Bu istiqamətdə Ermənistan heç bir iş görməyib. Bu da onun kommunikasiyaları tezliklə açmaq niyyətinin olmamasından xəbər verir".

Hüquqşünas bildirdi ki, istənilən halda Kazanda keçirilən yüksək səviyyəli görüş müsbət haldır: "Görüşlərin davam etdirilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir. Ola bilsin, sülh müqaviləsi olmasa belə, hansısa çərçivə sənədinin imzalanması ilə nəticələne bilər".

Politoloq İlyas Hüseynov da Kazanda liderlər səviyyəsində görüşün keçirilməsini müsbət qiymətləndirdi: "Müşahidələr göstərir ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında bütün formatlarda danışıqlarda aktivlik müşahidə olunmur. İrəvanın sülh danışıqları üzrə sülh müqaviləsinin mətnində əlavə və korrektərlərin 70 gün sonra Bakıya təqdim olunması göstərir ki, Ermənistan sülhdə maraqlı deyil və danışıqlar prosesini yubatmaqla məşğuldur. Bununla yanaşı, silahlanma, götürdüyü öhdəliklərdən boyun qaçırma və revanşizmin gücləndirilməsi özünü daha aydın şəkildə göstərir. Digər tərəfdən, elə bir təəssürat formalaşdırılır ki, guya sülhə qarşı çıxan tərəf Azərbaycandır və bu neqativ yaymaqla məşğuldurlar".

Bununla belə, İ.Hüseynov hesab edir ki, BRİCS sammiti çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında görüşün keçirilməsi və söhbətlərin aparılması sülh prosesinə müsbət təsir edəcək: "Nikol Paşinyanın Bakı ilə sülh müqaviləsində ərazi iddialarının olmaması, gücdən istifadə etməmək və diplomatik münasibətlərin qurulması ilə bağlı mətnlərin razılaşdırılması haqqında fikirləri də sülh haqqında optimist rəy formalaşdırmağa imkan verir. Ümumilikdə, Kazanda Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında fikir mübadiləsinin aparılması tədbirə müsbət dəyər qatır və sülh prosesini daha da inkişaf etdirir. Əsas məsələ BRİCS-dən sonra Paşinyanın sülh yolunda atacağı əməli, praktiki addımlar olmasıdır".

E.PAŞASOY, "Yeni MİSAVAT"

İşıq sönmüş bağça

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Gör nə günə qalmış, Tramp da üstümüzə gəlir. Deyir Amerikada yaşayan ermənilər prezident seçkisində mənə səs versələr hamısını Qarabağa qaytaracağam.

Doğrusu, tam əmin deyiləm, xəbərin detallarını oxumamışam, ümid edirəm buraya Amerikada yaşayan ermənilər daxil deyil. Onları qaytarsa da etirazımız yoxdur, ən azı Kim Kardaşyan gələ bilər. Ümid edirik XİN ona şərait yaradar. Hökumət qəzetləri də Kardaşyan haqda vaxtilə yazdığı tənqidləri dayandırır. Zarafat deyil, birbaşa Milli Məclisimizin orqanı olan "Azərbaycan" qəzeti bir zaman belə analitik məqalə ilə çıxış etmişdi ki, Kim xanım bütün Amerika qitəsində, mədəni ifadə eləsəm, əxlaqsızlıq yuvası açmışdır. Əlbəttə, qəzetdə ifadə necə idi, onu burada yazma bilmərəm - qəzeti məktəblilər oxuyur, əllərindən ala bilmirik.

Adama, yeni Tramp müəllim deyən gerek axı sən kim olmusan, dünənə qədər eloğlumuz Emin müəllim sənə kefi istəyəndə bambılı artistlər kimi oynadırdı, kliplərinə çəkdi-rirdi. Ziya müəllimin övladı Anar müəllim isə ayı ovuna aparırdı. İndi bizə yol göstərən çıxmışdır. Üstümüzü unlu görüblər.

Eybi yoxdur, şairlər demişkən, bu da gələr, bu da keçər, ağlama. Hər şey yaxşı olacaq. Əsas odur səbrli olaq. Bağban tələsər, armud vaxtında yetişər.

Dövrən də insanlarımızı səbrsiz, hövsələsiz edib, sürət əsridir axı. Hamı tələsir. Nəticədə təndirə düşür. Biz gələcəyə inamla baxmalıyıq. Mənim hesablamalarım görə gələn yüzillikdə tam xoşbəxt olacağıq.

Bu yaxında Mingəçevirdən bir şikayət yayılmışdı, deyirdilər 1 aydır uşaq bağçasında işıq yanmır, körpələrimiz qaranlıqda qalmışdır, göz-gözü görmür və sairə. Əslində Mingəçevirdə - ölkəni işıqla təmin yerlərdən birində işıqsız uşaq bağçasının olması, savadlı adamlar demiş, nonsens idi, ancaq həmişə belə olmayıbmı? Şam, çıraq hər yere işıq salır, birçə öz dibi, yaxın çevrəsi qaranlıq qalır. Dahi adamlar da belədir, gerek istedadını xalqa sərf etsin, özü isə acından ölsün. Dahi şəxsiyyət insan kimi yaşayanda xalqın xoşuna gəlir. Bu temada rəhmətlik Aydın Məmmədovun bir aforizmi var idi, deyir xalq öz sevdiyi şəxsləri həmişə yuxarıda görmək istəyir və onun üçün fərqi yoxdur sevimli şəxsiyyət tribunadır, yoxsa dar ağacında. Mövzudan uzaqlaşmayaq.

Mövzu isə uşaq bağçasının qaranlıq qərq olmasıydı. Sovetin axırları, 90-cı illər, o cümlədən 2000-ci illərin əvvəlləri kimin yadındadır? Həmin vaxtlar Bakıda, ölkəmizin hər yerində işıqlar limitlə verildirdi. Şahmat qaydasıyla söndürmək deyərək bir üsul vardı. Gah o məhəlləni söndürürdülər, gah bu birini. Ki, gərginlikdən xətlər, transformatorlar-filan sıradan çıxmasın. Nə tez unutdunuz o günləri? İndi 1 ay bağçada işıq kəsilib, uşaqların, tərbiyəçilərin çığırtısı ərşə bülənd olmuşdur. Hələ onu yazmıram ki, dedə-balarımızın heç şamı da olmayıb, axşam düşən kimi yığılıb yatıblar. Təbiətlə iç-içə yaşayıblar. Səhər torağaylarla durublar, şəhərin suyunu içiblər, toranlıq düşəndə alaçağa çəkiliblər. Yemək-icmək də təbii idi, ona görə hər ailədə 10-15 uşaq olurdu. Uşaq demişkən, bu yaxında bizim məhəllədə də bir neçə saatlıq işıq sönmüşdü, mobil qurğuların enerjisi də tükənmişdi, evdə, ailədə necə mehribançılıq yaranmışdı, sözlə təsvir edə bilmərəm. Qonşumuz həttə çoxdan itirdiyi uşağını tapdı. Hazırda onlarda uşaqqörmə mərasimidir, yazını bitirib getməyə məcburam.

Uşaq bağçaları haqda yazmağa vaxtım qalmadı, üzrlü sayın.

Yazını da bir nəğmə çələri ilə bitirək, maraqlı olsun:

Bağçalarda yasəmənlər verdi baş-başa,

Lalələr бүрдү çəməni, düzü.

Bu yerlərdə, ay sevgilim, gözəməmək qoşa,

Çəmənlər, çiçəklər qınayar bizi.

Milli Məclisin 43 deputatının ABŞ-la iki sazişə xitam verilməsi, USAID-in Azərbaycandakı layihələrinin dayandırılması barədə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova müraciətindən 20 gün vaxt keçir.

"Yeni Müsavat" yada salır ki, Milli Məclisin deputatlarının müraciəti ABŞ Senatının və Nümayəndələr Palatasının bir qrup üzvünün dövlət katibi Entoni Blinkenə müraciətdən sonraya təsadüf edir. Həmin müraciətdə Bakıda təşkil olunacaq BMT iqlim dəyişikliyi üzrə konfransı ərəfəsində Azərbaycan hökumətinə bütün siyasi məbusların, o cümlədən erməni əsli şəxslərin sərbəst buraxılması üçün təzyiq göstərilməsinə çağırılıb. Deputatlar XİN rəhbərindən xahiş edib ki, ABŞ-la yeni müqavilələrin razılaşdırılması və qüvvədə olan müqavilələrin uzadılması üzrə danışıqları dərhal dayandırın.

Milli Məclisin deputatları öz müraciətlərində Birləşmiş Ştatları Azərbaycana qarşı qərəz nümayiş etdirməkdə ittiham ediblər. "ABŞ Senatının və Nümayəndələr Palatasının bir qrup üzvünün 2024-cü il oktyabrın 3-də bu ölkənin dövlət katibi Entoni Blinkenə göndərdiyi müraciət də bu qəbildendir. Açıq şəkildə bildirmək lazımdır ki, sözügedən müraciətin Dövlət Departamenti tərəfindən təşkil edildiyinə dair şübhəmiz yoxdur", sənəddə qeyd edilib. Deputatlar ABŞ Senatının və Nümayəndələr Palatasının üzvlərinin insan hüquqları və beynəlxalq humanitar hüquqa riayət edilməsi sahəsində Azərbaycana iradlarını "saxta əsaslar" adlandırıblar.

Müraciətdə deyilirdi ki, Minsk Qrupunun həmsədri olan ABŞ Fransa ilə birlikdə Azərbaycan torpaqlarının işğal altında qalmasına çalışıb. "ABŞ-ın gözü qarşısında vaxtilə işğal edilmiş ərazilərdə Azərbaycan xalqının mədəni irsi, məscidləri, tarixi abidələri dağıdılmış, təhqir edilmiş, bütöv şəhərlər və kəndlər yer üzündən silinmişdir. ABŞ Ermənistanının bu barbarlıq əməllərini heç vaxt pisləməmişdir", sənəddə qeyd edilib. Deputatlar nazir Bayramovdan Azərbaycan və ABŞ arasında münasibətlərin yenidən nəzərdən keçirilməsi üçün xahiş edərək ölkələr arasında imzalanmış bir sıra anlaşmaların ləğvinə, ABŞ hökuməti tərəfindən maliyyələşən layihələrin dayandırılmasına çağırıblar.

Bundan sonra ABŞ-dan Bakıya bir neçə təmsilçi gələrsə də, Azərbaycan-Vaşinqton münasibətlərində xüsusi irəliləyiş olmayıb. Bəs bu müraciətə hansısa reaksiya verildimi, ABŞ-Azərbaycan münasibətlərində hansısa normalaşma varmı? Çünki ardıcıl olaraq ABŞ liderinin müşaviri, sonra xüsusi köməkçisi Azərbaycan Prezidenti ilə görüşə gəlib. Eləcə

43 deputatın nazirə müraciəti - iki paytaxt arasında gərginlik azaldımı?

Vaşinqtondan Bakıya bir neçə təmsilçi gələrsə də, münasibətlərdə xüsusi irəliləyiş olmayıb, lakin tərəflər əlaqələrin dərin böhrana girməsinə də imkan verməyiblər - partiya sədri və hüquq müdafiəçisinin izahı...

də konqresmenlərin Blinkenə müraciətinə Dövlət Departamenti cavab verməyib. Vaşinqton bu çağırışa münasibət bildirmək istəməyib. Halbuki Azərbaycan həmin müraciətin elə DD-də hazırlanmış olduğunu açıqlamışdı. Ekspertlərə görə, tərəflər gərginliyin daha da artmasında maraqlı olmayıblar. Xüsusən də COP29 konfransının başlamasına az vaxt qalır və əsəbləri bir qədər də tarıma çəkməyə ehtiyac yoxdur. Yeni rəsmi Bakı 43 deputatın, Dövlət Departamenti də konqresmenlərin çağırışına uyğun addım atsaydılar, o zaman ABŞ-Azərbaycan münasibətləri ciddi siyasi-iqtisadi böhrana girmiş olacaqdı...

"Yeni Müsavat"a danışan Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı hesab edir ki, konqresmenlər dəfələrlə belə çağırışlar ediblər, qanun layihələri hazırlayıblar, erməni lobbisinin sifarişində bəyanatlar veriblər, heç birinin nəticəsi olmayıb. Partiya sədrinin sözlərinə görə, amerikalı konqresmenlər yaxşı bilirdilər ki, Dövlət Departamenti onların istədikləri cavabı verməyəcək: "Bunu bilə-bilə yenə də müraciət yaymışdılar. Sadəcə, erməni diasporuna hesabat təqdim olunur ki, üzərimizə düşənə etdik, müraciət ünvanladıq, sonrasını rəsmi Vaşinqtonun səlahiyyətindədir. Ancaq Birləşmiş Ştatlar gördü ki, Azər-

baycan adekvat tədbir həyata keçirir. Yeni Vaşinqton bildi ki, Bakının da reaksiyası var". **A.Nağının fikrincə, Blinken və Dövlət Departamenti konqresmenlərə məhəl qoymadığı üçün Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi də onların apardığı bu prosesi izlədi, ABŞ-ın mövqeyini gözlədi:** "Blinken konqresmenlərə qoşulmadığına görə rəsmi Bakı da məsələni dərinləşdirmədi. Ümumilikdə isə ABŞ-Azərbaycan əlaqələrinin müsbət məcrada inkişaf etməsinə ehtiyac var. Bayden administrasiyası da, Konqres də qərəzini bir kənara qoyaraq normal münasibətlərə diqqət yetirməlidir".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə isə deyir ki, ABŞ-ın bu müraciəti cavabsız qoyacağı əvvəlcədən məlum idi. Onun dediyinə görə, COP29 ərəfəsində müxtəlif mərkəzlər Azərbaycana hücumla keçib və biri də Konqresin erməni-pərəst üzvləridir, lakin Blinken özü bu konfransa dəvət olunub deyərək Bakı ilə əlaqələri korrumpasiya etməyə çalışıb, cinayət işi açılıb, Adam Şiff və digərləri də faş olunublar. Bu şəxslər seçkilərdə erməni diasporunun maliyyəsindən yararlanırlar, sonra Konqresə üzv seçiləndə əvəzini ödəməyə, xidmət

göstərməyə başlayırlar. Bu müraciət də o qəbildən idi və həm Ermənistan hakimiyyətinə, həm erməni lobbisinə bir qulluq etmiş oldular".

Hüquq müdafiəçisi ABŞ-Azərbaycan münasibətlərinin yaxşılaşmasına tərəfdardır: "Bizdən asılı olmayan səbəblərdən bu əlaqələr hamar getmir. Lakin Baydenin son məktubu və köməkçilərinin Azərbaycana səfərlərindən belə nəticə çıxarmaq olar ki, bizi itirmək istəyirlər. Çünki Azərbaycan İranla və Rusiya ilə qonşudur. ABŞ bu coğrafi faktı yaxşı dərk edir. Cənab Prezident qeyd etmişdi ki, Azərbaycan Rusiya və İranla sərhədləri olan yeganə ölkədir. Hər halda, bu mesajı Birləşmiş Ştatlarda oxuyublar. Ona görə regionun kövrəkliyi və həssaslığı nəzərə alınmalıdır, Azərbaycanın üzərinə qərəzli, böhtan dolu ittihamlarla gəlmək olmaz. Biz ikitərəfli münasibətlərdə bərabər hüquqlu yanaşmanı tələb edirik".

Xatırladaq ki, ABŞ prezidentinin iqlim siyasəti üzrə baş müşaviri Con Podesta rəsmi Bakının Dövlət Departamentində Azərbaycan hakimiyyətinə qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsinə çağıran məktubun yazılmasına dair iddiaları təkzib edib. İlham Əliyevlə görüşdə Azərbaycanda insan haqları ilə bağlı qaldırıldığı sualı cavablandıran baş məsləhətçi deyib ki, bu mövzu Vaşinqtonla Bakı arasında vaxtaşırı müzakirə olunur.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin dəvəti ilə XVI BRICS Sammitinin "Outreach" / "BRICS+" formatında iştirak etmək üçün Kazanda ikigünlük səfərdə olub. Oktyabrın 24-də Prezident İlham Əliyev Kazan şəhərində XVI BRICS Sammitinin "Outreach"/"BRICS+" formatının ilk plenar iclasında iştirak və çıxış edib.

İlham Əliyev dəvətə görə Vladimir Putinə təşəkkürünü bildirib, Rusiyanı BRICS-də uğurlu sədrliyi münasibətilə təbrik edib.

"Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə çoxtərəflilik prinsipinin fəal tərəfdarıdır, bu, 2020-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövründə bizim tərəfimizdən əyani şəkildə nümayiş etdirilib. Dördillik sədrlik dövründə Qoşulmama Hərəkatı özünün institusional inkişafında böyük addım atıb, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini xeyli möhkəmləndirib. Hərəkətdə uğurlu sədrlik təcrübəsi bu gün bizə Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin hazırkı sədri qismində kömək edir.

Öz coğrafi mövqeyindən istifadə edən və müasir infrastruktur yaradan Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri bizim ərazimizdən keçir. Bu nəqliyyat yollarının Azərbaycan ərazisində olan bütün seqmentləri uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırkı məqamda ərazimizdən yük axınının kəskin artmasını nəzərə alaraq, biz bu dəhlizlərin ötürücülük imkanlarının artırılmasına əlavə vəsaitlər yatırırıq", - deyərək dövlət başçısı bildirib.

Prezident deyib ki, növbəti ayda Bakı ən böyük beynəlxalq iqlim konfransının - COP29-un keçirilməsi məkanı olacaq: "Təqribən 200 ölkənin COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinə dair yekdil qərarı bizim siyasətimizə hörmətin və dəstəyin parlaq sübutudur. Biz artıq Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında iqlim üzrə əməkdaşlığa töhfə veririk və istər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məsələlərdə, istərsə də global təhlükəsizlik, beynəlxalq hüququn aliliyi, bir-birinin işlərinə qarışmaq, qarşılıqlı hörmət məsələlərində qarşılıqlı anlaşmaya nail olunmasına səy

xili işlərinə qarışmaq, dövlət suverenliyini təhdid altında qoymaq və hansısa öhdəliklərə məcbur etmə kimi yanaşmalar müşahidə edilməməkdədir. Bu da BRICS-i cazibədar edir. BRICS-lə münasibətlərin inkişafı siyasi və iqtisadi baxımdan, Azərbaycana mühüm töhfələr verəcək. Yaxın gələcəkdə baş verə biləcək təlatümlər, təhdidlərle birlikdə mübarizənin birlikdə həyata keçirilməsi, eyni zamanda beynəlxalq layihələrin icrasında əməkdaşlıq və Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafi məkanın cazibədar olması BRICS dövlətləri üçün də çox maraqlıdır. Bu baxımdan, Azərbaycan hazırkı mövcud reallıqları, öz potensialı ilə müqayisədə daha əlve-

Azərbaycanın BRICS-də "ayaq səsləri"

Prezident İlham Əliyev tədbirdə çıxış etdi: "Ölkəmiz Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib"

göstərəcəyik.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm".

Putin çıxışa görə təşəkkür edib: "Həqiqətən, Siz tamamilə düzgün qeyd etdiniz ki, Azərbaycanın rolu, xüsusilə logistika dəhlizlərinin inkişafında çox mühümdür. Eyni zamanda, zənnimcə, Rusiyanın, həmçinin digər BRICS dövlətləri ilə artan əmtəə dövriyyəsinə nəzərə alsaq, bu da böyük əhəmiyyətə malikdir".

Qeyd edək ki, Bakı BRICS-lə münasibətlərinə rəsmiləşdirmək niyyətini açıqlayıb. Buna səbəb bu formatı perspektivli hesab etməsidir.

Azərbaycan bu formatın prinsiplərini bölüşür ki, bu prinsiplər ondan ibarətdir ki, ticarət azad olmalıdır, ideoloji çərçivələrə tabe olmamalıdır və beynəlxalq iqtisadi münasibətlərə, o cümlədən başqa ölkələrin müdaxiləsi tamamilə fədası və dağıdıcı hesab edir. Azərbaycanın BRICS-lə maraqları eynidir, və bəzi üzv ölkələrlə sıx iqtisadi əlaqələri mövcuddur. Bütün bunlar Azərbaycanın bu struktura marağının artmasından xəbər verir və onun BRICS-də iştirakını stimullaşdırır. Bildirilir ki, Azərbaycan BRICS-ə əlavə di-

namika gətirməyə qadirdir və təşkilata üzvlük çoxtərəfli platformada üzv ölkələrlə yaxşı əlaqələrinin davamıdır.

Təhlillər göstərir ki, Azərbaycanın BRICS-də artıq "ayaq səsləri" eşidilir. Bəs Azərbaycanın BRICS-ə üzvlüyə qəbulu təxminən nə zaman rəsmiləşə bilər? Ölkəmiz yeni təbiiq olunacaq filtr meyarı keçə biləcəkmi?

"Alyans" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Kazan sammiti ərəfəsində üzvlərin sayının artacağı düşüncəsi var idi. Hətta Qazaxıstanın BRICS-ə qoşulmaq istəməsi Rusiyanın narazılığına səbəb olmuşdu. Azərbaycan, Türkiyə və digər ölkələr BRICS-ə üzv olmaq istəklərini bəyan elədilər. Ancaq sammitin gedişində məlum oldu ki, bir sıra ölkələr BRICS-in sürətlə genişlənməsinin əleyhinədir, müəyyən filtrlərin qoyulmasını istəyirlər: "Bu filtrlər nədən ibarət ola bilər? Hələlik məlum deyil. Məlumdur ki, Azərbaycan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında dialoq tərəfdaşdır və uzun müddətdir ki, müşahidəçi statusuna keçmək istəyir. Azərbaycan dialoq tərəfdaşından müşahidəçi statusu-

na keçə bilmir. Əsas da Azərbaycanın qarşısını alan Hindistandır. BRICS-də də Hindistanın çəkisi böyükdür, həlledici səsə malik ölkələrdən biridir. Onun Azərbaycana münasibəti məlumdur".

Deputat Asim Mollazadə isə Musavat.com-a bildirib ki, Azərbaycanın BRICS-də fəal iştirakı tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq üçün yeni şərait yaradır: "Azərbaycanın bütün xarici siyasəti məhz tərəfdaşlıq, qarşılıqlı maraq əsasında əməkdaşlıqdan ibarətdir. Eyni zamanda Azərbaycan BRICS-də iştirakı ilə əməkdaşlığın coğrafiyasını genişləndirir. BRICS sammitində Azərbaycana qardaş, müttəfiq olan Türkiyə də iştirak etdi. Azərbaycan və Türkiyə ilə əməkdaşlıqda maraqlı olan ölkələr həyata keçirdiyimiz strateji layihələrdə bizimlə birgə işləyəcəklər, bu, iqtisadi nöqtə-nəzərdən Azərbaycan üçün çox önəmlidir.

BRICS ölkələrinin Ermənistanından hər hansı formada asılılığı yoxdur, erməni diasporasının əmrləri ilə hərəkət etmirlər, yaxud siyasi korrupsiyaya qoşulmayıblar. Odur ki, beynəlxalq siyasi proseslərdə Azərbaycanın tərəfdaşlarının sayının artması bizim möv-

qeyimizi gücləndirir. BRICS-in Kazanda keçirilən sammitində 32 ölkə iştirak edib. Bu, öz-özlüyündə miqyasın kifayət qədər geniş olduğunu göstərir".

Milli Məclisin deputatı Naqif Həmzəyev isə "Yeni Sabah"a bildirib ki, BRICS-də təmsil olunan dövlətlərlə Azərbaycanın ikitərəfli və üçtərəfli münasibətləri mövcuddur: "BRICS çərçivəsində də bu münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsi, genişləndirilməsi üçün əla şərait var. Bu bir platformadır və Azərbaycan bu platformanı yaxşı mənada istifadə etməkdədir. Ölkəmiz bu platforma vasitəsilə bir çox məsələlərin həllinə də nail olub. Düşünürəm ki, hazırda BRICS-də iştirak etməklə, təşkilatda təmsil olunan dövlətlərlə münasibətlərimizin daha da inkişaf etdirilməsi üçün əlverişli şans yaranıb. Azərbaycan ilk növbədə öz milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, bir çox risklərin qarşısının alınması, iqtisadiyyatımızın gücləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi üçün BRICS-ə daxil olan dövlətlərlə əməkdaşlığı önəmli hesab etməkdədir. Ən məsələlərdən biri isə BRICS-də təmsil olunan dövlətlər bir-birlərinin da-

rişli imkanlara dəyişmək istəyir. Azərbaycan həm logistik məkanda enerji resurslarının, xüsusilə "yaşıl enerji"yə keçidin təşkil edilməsində bu dövlətlərlə əməkdaşlığa maraqlıdır. Eyni zamanda regionumuzda uzunmüddətli və davamlı sülhün əldə edilməsi, qarşılıqlı əməkdaşlıq əsasında birgə inkişafı təmin edə bilmək üçün bu ölkələrin də iqtisadi dəstəyi çox yüksək qiymətləndirilir. Nəticə etibarilə, Azərbaycan bütün beynəlxalq platformalarda olduğu kimi, BRICS-dən də dövlət maraqlarına xidmət edəcək bütün mümkün alətləri öz xeyrinə yönləndirə biləcək".

Siyasi analitiklər hesab edir ki, Kazan BRICS sammiti Ukraynada xüsusi əməliyyatın başlanmasından sonra Rusiyada keçirilən ən böyük beynəlxalq tədbir kimi tarixə düşdü. Qərbin Rusiyanı "izolyasiya etmək" cəhdlərinin uğursuzluğunu dünyanın yarısını bir araya toplamaqdan daha yaxşı göstərmək olmazdı və Putin bunu bacardı. Amma Kazan sammitindən sonra BRICS dünya siyasi düzənində yeni səhifənin başlanğıcını qoya bilər.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Balkonu uçan tarixi binanı kim təmir edəcək?

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Cəfər Cabbarlı küçəsi, 4B ünvanında yerləşən binanın balkonu uçub. Hadisədən sonra ətrafda təhlükəli vəziyyət yaranıb. Balkonlu uçan bina yerli əhəmiyyətli memarlıq abidəsidir. Bina təmir-bərpa və möhkəmləndirmə işlərinin aparılmasına ehtiyacı olan abidələr sırasındadır.

Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin mətbuat katibi Fariz Hüseynli Oxu.az-a açıqlamasında deyib ki, qanuna əsasən, yaşayış binaları olan tarixi abidələrdə təmir-bərpa işləri mülkiyyətçi və ya balanssaxlayıcı tərəfindən, Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidməti ilə razılaşdırmaqla həyata keçirilməlidir: "Sözügədən memarlıq abidəsində də təmir-bərpa işlərinin aparılmasına icazə verilməsi ilə bağlı Dövlət Xidmətinə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti Əsaslı Tikinti və Təmir MMC tərəfindən müraciət ünvanlanıb. Təqdim edilən layihədə memarlıq abidəsinin bədii-estetik görkəminin və dayanıqlığının təmin edilməsi ilə bağlı uyğunsuzluq olduğundan layihə düzəlişlərin edilməsi üçün qarşı tərəfə göndərilib. Hazırda həmin layihənin qanunvericilik çərçivəsində razılaşdırılması istiqamətində tədbirlər görülür".

Yasamal Rayon İcra Hakimiyyətindən "Report"a verilən açıqlamada isə bildirilib ki, Mədəniyyət Nazirliyinin balansında olan sözügədən bina qəzalı binalar sırasına daxil edilib. Qeyd edilib ki, müvafiq qurumun ayırdığı vəsait əsasında binada yaşayan sakinlər orada çıxarılaraq kirayə evlərə köçürülməlidir: "O bina tam bərpa olunmalıdır. Qəzalı vəziyyətdə olduğu üçün bir neçə gün əvvəl gecə saatlarında hava şəraiti ilə əlaqədar binanın eyvanı çöküb. Hər hansı kənar müdaxilə olunmayıb. Sakinlərlə iki ildir danışıqlar aparılır, lakin binanın altında olan qeyri-yaşayış obyektləri köçməyə etiraz edir".

Daşkəsən və Sumqayıtda qaz sızmasından partlayışlar

Daşkəsəndə mənzildə partlayış baş verib. Daşkəsən rayon sakini 1972-ci il təvəllüdlü Nadir Sadiqov yanıq xəsarəti alıb.

Bildirilib ki, Daşkəsən rayon sakini 1972-ci il təvəllüdlü Sadiqov Nadir Telman oğlu 24 oktyabr saat 05:45 radələrində akademik Z.Məmmədov adına xəstəxananın Təcili tibbi yardım şöbəsinə bədən səthinin 30-39 faiz sahəsinin termiki yanıq, tənəffüs yollarının dəqiqləşdirilməmiş lokalizasiyalı termiki yanıq diaqnozu ilə gətirilib.

Pasiyentə zəruri tibbi yardım göstərilib. Hazırda müalicə və müayinəsi reanimasiya şöbəsində davam etdirilib, vəziyyəti orta ağırdır.

Məlumatla görə, hadisəyə səbəb qaz sızması olub.

Sumqayıtda yerləşən müəssisədə də partlayış baş verib.

1982-ci il təvəllüdlü Təbriz Səfər oğlu Məmmədliyəv və 1972-ci il təvəllüdlü İlham Maarif oğlu Nuruyev işlədikləri müəssisədə qaynaq işləri görən zaman qaz sızması nəticəsində partlayış baş verib.

Nəticədə hər 2 şəxs termik yanıq xəsarətləri alaraq xəstəxanaya yerləşdirilib.

Oktaybrın 21-də səhər saatlarından başlayaraq Bakıda və Abşeron yarımadasında leysan xarakterli yağış yağıb, yarımadanın bəzi yerlərində yağıntılar intensiv olub. Bildirilir ki, yağıntının miqdarı aylıq normanın 3,5 misli qədər olub.

Güclü yağış Bakı və Abşeronda fəsadlara səbəb olub, bəzi tunelləri su basıb. Sabunçuda yerləşən tunneldə subasma iki nəfərin həyatına son qoyub. Kürdəmir rayonundan olan 48 yaşlı Elnur Şirinov və 1995-ci il təvəllüdlü Köçəri Abbasov "Ford Transit" markalı kiçik-tutumlu yük maşını ilə tunneldə qalıblar və keçidin su ilə dolması nəticəsində boğularaq vəfat ediblər. Yeri gəlmişkən, onların ölümü barədə sosial şəbəkələrdə müxtəlif iddialar səsləndirilir. Belə ki, bəziləri onları "tok" vurduğunu, bəziləri avtomobilə yuxuya getdiklərini yazır. İddiaların bir qismi isə onlara hər hansı yardımın edilməməsi barədədir.

Sosial şəbəkələrdə yayılan başqa videoda isə vəziyyət tam fərqli görünür. Belə ki, deyib-gülən ikilinin lap yaxınlığına evakuator və xilasetmə qüvvələri gəlsə də, onların özlərinin çıxmaq istəmədiyi deyilir. Rəylərdə bildirilib ki, onlar çörek maşını qoyub çıxmaq istəməyiblər.

Bədbəxt hadisədən sonra tunnelin tikintisi zamanı nöqsanlara yol verilib-verilməməsi müzakirələrə səbəb olub. Qeyd edək ki, hadisənin baş verdiyi tunnel "Körpü Bina Tikinti" MMC tərəfindən inşa olunub. Tunnelin uzunluğu 388 metr, hündürlüyü 5,5 metr, eni isə 13,5 metrdir. Qapalı hissənin uzunluğu isə 68 metrə bərabərdir. Məlumatla görə, yağış və qrunut sularının kənarlaşdırılması məqsədilə nasosxana tikilib. Bunun üçün 3 nasos, bundan əlavə də 100 kilovatlq transformator və generator quraşdırılıb.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov tikinti zamanı nöqsanlara yol verildiyini itisna etməyib. "İndi vəziyyəti təhlil etməliyəm ki, niyə hansısa ərazidə xoşagəlməz mənzərə yaranıb. Ola bilsin, tikinti zamanı bəzi nöqsanlara yol verilib. Hər halda, birmənalı qiymət vermək hələ tezdir", - Eldar Əzizov jurnalistlərə açıqlamasında vurğulayıb.

Tunnelin su ilə dolması onu deməyə əsas verir ki, nasoslar işləməyib. "Körpü Bina Tikinti" MMC nöqsanlara yol verilmədiyini açıqlayıb. **MMC-nin direktor mü-**

İki nəfərin öldüyü tunnelin "sirri" açılırmı?

Bakının icra başçısının "ola bilsin, tunnelin tikintisində nöqsanlara yol verilib" açıqlamasını icraçı şirkət təkzib edir

avini Rüşət Göyüşov bildirib ki, Sabunçuda inşa edilən tunnel tikinti norma qaydalarına uyğun inşa olunub. "Biz tunneli inşa edib başa çatdırdıqdan sonra sifariş verən quruma təhvil vermişik. Həmin vaxt tunneldə yağış və qrunut sularının kənarlaşdırılması məqsədilə inşa olunan nasosxana, nasoslar və transformator işlək vəziyyətdə olub", - o, "Sputnik"ə verdiyi açıqlamada deyib. Göyüşov məsuliyyətin sifarişçidə olduğunu bildirib.

Tikinti üzrə mütəxəssis Elnur Azadov isə deyir ki, sifarişçi təşkilatın bu kimi yol tikintisinin, yaxud körpünün qəbul olunmasında birinci funksiyası onun nə dərəcədə düzgün işlənilməsinə qəbul etməkdir: "İkinci funksiya müəyyən dövr, yağıntılar zamanı bunlara nəzarət etmək və nə dərəcədə keyfiyyətli olmasını yoxlamaqdır. Əgər qüsurlar varsa, aidiyyəti qurumlar məlumatlandırılaraq qabaqalıcı tədbirlər görülə bilər. Son baş verən hadisə onu göstərir ki, bu kimi işlərin aparılmasında boşluqlar var".

Ölkəmizdə ən çox tunnel və keçid sifariş edən qurum Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyidir. Qurumun mətbuat katibi Anar Nəcəfli kanala bildirib ki, AAYDA tərəfindən sifariş verilən körpü, tunnel və keçidlərdə mütəmadi ola-

raq monitorinqlər aparılır: "Suların kənarlaşdırılması üçün nəzərdə tutulan nasosxanalar növbətilər tərəfindən daim nəzarətdə saxlanılır. Xüsusilə paytaxt ərazisində tunnel və keçidlərdə olan rezervuarlara təkə yağış suları deyil, həm də qrunut suları da yığılır. Suyun yığılma sürətindən və səviyyəsindən asılı olaraq oradakı nasoslar işə salınır. Hər bir keçiddə və tunneldə bir neçə nasos var. Həmin sistem şəhərin ümumi kollektorlarına qoşulu olur. Güclü yağışlar nəticəsində tunnel və keçidlərdən suyun çəkilməsini təmin edən sistemlərin qoşulduğu kollektorlar suyu tam həcmdə ötürə bilmir nəticədə isə yağış suları tu-

nel və keçidlərə dolaraq yığılıb qala bilər".

Yada salaq ki, baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı hökumət üzvlərinin iştirakı ilə toplantı keçirib, yağıntılardan normadan artıq olması kimi obyektiv səbəblə yanaşı, subyektiv səbəblərin də mövcudluğunu vurğulayıb, müvafiq infrastrukturun tam gücü ilə işləməməsinin bir sıra ciddi fəsadlar və itkilərə nəticələndiyini bildirib.

İclasda hazırda ziyan dəymiş infrastrukturun fəaliyyətinin bərpası üçün zəruri tədbirlərin görüldüyü, vəziyyətin araşdırıldığı və nəticələrin aradan qaldırılmasından sonra yekun qərarların qəbul ediləcəyi diqqətə çatdırılıb.

☐ "Yeni Müsavat"

Sulu qar gözlənilir

Oktyabrın 25-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən xəbəərə görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı ehtimalı var. Şimal-qərb küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə 8-11° isti, gündüz 15-19° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 766 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 70-75 %, gündüz 50-55 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraiti əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin dağlıq ərazilərdən başlayaraq bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, sulu qar yağacağı, şimşək çaxacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə leysan xarakterli olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Aralıq duman olacaq. Mülayim qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 5-10° isti, gündüz 15-20° isti, dağlarda gecə 0-5° səxtə, gündüz 5-10° isti olacaq.

Türkiyənin Milli İstihbarat Təşkilatı (MIT) oktyabrın 23-də Ankarada hərbi təyyarə və kosmik vasitələrin istehsalçısı olan TUSAŞ Şirkətinə terror hücumundan sonra Suriya və İraqın şimalındakı PKK hədəflərinin məhv edilməsinə başlayıb.

“Yeni Müsavat” Türkiyə mediasına istinadla xəbər verir ki, əməliyyatlar zamanı MIT Suriya və İraqda PKK/YPG-nin nəzarətində olan hərbi, kəşfiyyat, enerji-infrastruktur obyektlərini, logistika və sursat anbarları kimi bir çox strateji nöqtələri hədəfə alıb. Eyni gündə Ankarada FETÖ/PDY terror qruplaşması ilə əməkdaşlıqda şübhəli bilinən 12 şəxs saxlanılıb.

TUSAŞ-ın istehsal obyektlində baş verən terrora ölənlərin sayı isə 5-ə çatıb. Türkiyənin daxili işlər naziri Əli Yerlikaya bildirib ki, yaralıların sayı isə 22-yə yüksəlib. Ankarada törədilən terror aktından sonra Türkiyənin bütün hava limanlarında baş verə biləcək terror aktlarına qarşı tədbir görülüb. Mülki Aviasiya Baş İdarəsinin təlimatı ilə Türkiyənin bütün hava limanlarında narıncı xəbərdarlıq rejiminə keçilib.

Hadisə zamanı Tataristanın paytaxtı Kazanda BRİCS sammitində iştirak edən Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan sosial şəbəkə hesabında yazıb ki, TUSAŞ-a qarşı terror aktı “Tam Müstəqil Türkiyə” ideamızın simvolu olan ölkənin müdafiə təşəbbüslərini hədəf alan alçaq hücumdur: “Millətimiz bilməlidir ki, Türkiyəyə uzanan çirkli əllər mütləq qırılacaq. Təhlükəsizliyimizi hədəfləyən heç bir quruluş, heç bir terror təşkilatı, heç bir şər qüvvə öz məqsədlərinə çatı bilməyəcək”, - Ərdoğan bildirib.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuş isə deyib ki, terror hücumunun Ərdoğanın səfərdə olduğu vaxt həyata keçirilməsi təsadüfi deyil. Spiker bildirib ki, Türkiyə terrorla mübarizəni sona qədər davam etdirəcək. Türkiyə milli müdafiə naziri Yaşar Gülər deyib ki, TUSAŞ binasında terror aktını PKK terror təşkilatının üzvləri həyata keçirib. “Bu PKK alçaqlarına layiq olduqları cəzanı veririk, amma ağullanmırlar. Həmişə dediklərimi bir daha təkrar edirəm, son terrorçu məhv edilənə qədər onlardan əl çəkməyəcəyik”, - Y.Gülər vurğulayıb.

Ankarada baş verən terror aktına dünyanın müxtəlif dövlətləri tərəfin

Türkiyəyə qarşı düymə basıldı - terrorun sensasion pərdəarxası

Terror aksiyası niyə PKK lideri Öcalanla danışıqlar ərəfəsində və Ərdoğanın anti-Qərb cəbhəsi olan BRİCS-də iştirakı zamanı baş verdi?; türk ordusu İraq və Suriyada terror yuvalarını bombaladı - dünyadan və Bakıdan reaksiyalar

dən təbii ki, reaksiyalar gəlib. Əvvəlcə, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğanla başsağlığı verib: “TUSAŞ-a qarşı törədilən terror aktı nəticəsində ölənlər və yaralananların olması xəbəri bizi çox sarsıtdı. Bu xain terror aktını qətiyyətlə pisləyir, Sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verir, xəsarət alanlara ən xoş arzularımı çatdırıram”. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) də bəyanat yayaraq qardaş ölkədə törədilmiş terror aktını qətiyyətlə

pisliyib. Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuşla başsağlığı verib. Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi də Türkiyədə törədilən terror aktını pisləyən bəyanat yayıb. “ABŞ müttəfiqi Türkiyənin yanındadır və terror aktını qətiyyətlə pisləyir. Mənim dualarım qurbanlar və onların ailələri ilədir”. ABŞ Dövlət katibi Entoni Blinken belə yazıb. Yunanistan lideri Kiriakos Miçotakis də terror hücumunu qınayıb. Almaniya kansleri Olaf Şolts deyib ki, terroru qınayırlar və Türkiyənin yanındadırlar. NATO-nun baş katibi də eyni

mesajı verib.

İndi hər kəsi düşündürən suallar var: terroru kim sifariş edib və Türkiyəyə hansı mesaj verilib, bu hadisə niyə məhz Ərdoğan BRİCS-in sammitində iştirak etdiyi bir vaxtda baş verdi? Üstəlik, FETÖ lideri Fətullah Gülenin ölmesi, Türkiyədə PKK lideri Abdulla Öcalanla danışıqlar haqda informasiyalar yayıldığı bir vaxtda terrorun baş verməsi təsadüf hesab olunmur. Türkiyənin məhz ciddi uğurlar qazandığı silah sənayesi müəssəsinin hədəf seçilməsi haqda da ən müxtəlif versiyalar var

Digər versiya Öcalanla görüş və PKK-nın silahı yərə

qoyacağı müzakirələridir. Çünki müdafiə naziri terrorun PKK-çılar tərəfindən edildiyini açıqlayıb. Belə ki, Milliyətçi Hərəkət Partiyası (MHP) lideri Dövlət Baxçalının partiya qrupundakı açıqlaması gündəmə bomba kimi düşüb. PKK lideri Abdulla Öcalana səsələnən Baxçalı “Əgər baş terrorçunun təcrid olunması aradan qaldırılsa, gəlsin DEM Partiyasının qrup toplantısında çıxış etsin və terrorun bitdiyini, təşkilatın ləğv edildiyini bəyan etsin”, - deyib. TBMM-də açıqlamanın əks-sədalı davam edərkən, 43 aydan sonra İmralıda terrorçuların lideri Öcalana səfər edilib. DEM Partiyası (Xalqların Bərabərlik və Demokratiya Partiyası) Şanlıurfa millət vəkili Ömer Öcalan oktyabrın 23-də əmisi Öcalanla görüşdüyünü açıqlayıb. Ömer Öcalan bu barədə sosial media hesabından açıqlama verib: “Abdulla Öcalanla son üz-üzə görüş 3 mart 2020-ci ildə olmuşdu. Biz ailə olaraq 23 oktyabr 2024-cü ildə onunla görüşə bildik”.

“Hürriyyət” qəzetinin köşə yazarı Abdulkadir Selvi sözügedən görüşdə baş verənləri yazıb. Görüşün təfərrüatı qeyd edən Selvi, Öcalanın “tarixi məsuliyyətini

yerinə yetirməyə hazıram, təşkilatı silahı yərə qoymağa çağıracağam” dediyini bildirib. MHP lideri Baxçalının gündəmə gətirdiyi “Ümid haqqı” tənzimləməsinin də Öcalan üçün ümidverici olduğunu ifadə edən Selvi, “Öcalanın bir müddət əvvəl “Mən buradan tabutla ayrılmaq istəmirəm”, - dediyini söyləyib. Belə bir ərəfədə PKK-nın Qəndildəki liderlərinin prosesi pozmaq üçün terror aktı törətmək barədə təlimat verməsi mümkündür. Yeni PKK liderləri bununla mesaj verdi ki, əsas rəhbər şəxs olan Öcalan “təşkilatı silahı yərə qoymağa çağıracağam” bəyanatı verə bilər, amma bu, nəticəni dəyişməyəcək. O baxımdan Ankaradakı terrorun vəziyyəti gərginləşdirdiyini demək mümkündür.

Analitik Elxan Şahinoğlu da bu fikirləri bölüşərək hesab edir ki, terror aksiyası məsələnin bu qədər sadə həll olunmayacağını göstərir: “PKK-nın içində fərqli qüvvələr heç də tərk-silah olunmaq marağında deyillər. PKK-nın Kandil dağındakı lideri Cəmil Bayık müsahibələrinin birində Abdulla Öcalanın “silahı yərə qoyun” əmrini avtomatik yerinə yetirməyəcəklərini belə izah etmişdi: “Abdulla Öcalan Türkiyə hökumətinin girovluğu altındadır”. Cəmil Bayık bununla demək istəmişdi ki, Öcalan həbsdən azad olunmaq üçün Türkiyə hökuməti ilə razılığa gəlsə, bu PKK-nın həmin razılığa uyğun olaraq tərk-silaha əməl edəcəyi anlamına gəlməyəcək”. Ekspertin fikrincə, Qərbdə Türkiyənin BRİCS-ə, o cümlədən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzvlük istəyindən narahatlıq keçirən qüvvələr var.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanliya görə də terror aktının iki məsələ ilə bağlantısı görünür: “Birincisi, Baxçalının məlum Öcalan açıqlaması və Türkiyənin “kürd açılımı” siyasətində yeni mərhələni başlatmaq planıdır. Öcalan-DEM üzərindən edilən bu həmlə PKK-nın Qəndil və siyasi qanadında parçalanmaya da yol açacaq. İkincisi, Türkiyənin Qərb qarşısında ciddi alternativ olmaq imkanları güclənən BRİCS-ə - “Qlobal Cənub”a yaxınlaşmasıdır. Ərdoğanın BRİCS sammitinə qatıldığı vaxt Ankarada terror aktının törədilməsi Türkiyəyə xəbərdarlıq məqsədi daşıya bilər”.

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

“Bağca - uşağı qoyub getmək üçün yer deyil, orada uşağa aşağı yaşdan təhsil verilməlidir”.

Oxu.az-a xəbər verir ki, bu sözləri elm və təhsil naziri **Emin Əmrullayev** jurnalistlərin suallarını cavablayarkən deyib.

O bildirib ki, bağçaları da sertifikatlaşdırma prosesinə cəlb etmək istiqamətində işlər görülür: “Biz ilk növbədə başa düşməliyik ki, uşaq bağçalarında vəziyyət nə yerdədir. Buna uyğun olaraq, biz ölçmə alətlərimizi hazırlamalıyıq. Çünki əsas məqsəd sertifikatlaşdırma prosesidir. Məktəb prosesindəki sertifikatlaşdırma prosesi daim artır və davam edəcək. Biz bağçaları da buraya qoşmaq istəyirik. Ümumilikdə, kifayət qədər qənaətbəxş nəticə göstərmiş, həm də təkmilləşməyə ehtiyacı olan tərbiyəçilər bağçalarda işləyirlər. Görüləcək işlərin həcmi kifayət qədər çoxdur. Bir sistemi sertifikatlaşdırmadan keçirmədən öncə ona təlimlər də verilməlidir. Bu bizim əsas məntiqimiz olub. Buna görə də müəyyən təlim paketləri hazırlanır”.

Nazir qeyd edib ki, bağca çox spesifik müəssisədir: “Burada təhsil və qayğı məsələsi bir yerdədir. Tərbiyəçilər daha çox təhsil komponentindədirlər. Bizim də əsas məqsədimiz ondan ibarətdir ki, bağçaların qayğı müəssisəsi olmaqla yanaşı, həm də təhsil müəssisəsi olduğunu unutmayaq. Biz başa düşürük ki, dövlət bağçalarında yer-

“Bağca uşağı qoyub getmək üçün yer deyil”

Təhsil naziri: “Uşaq bağçaları ilə bağlı alternativ modellər olacaq”

lərin sayı azdır və xeyli sayda valideyn gözləməkdədir. Bu, dünyanın bir çox ölkələrində belədir. Əsasən bağçalarla bağlı belə problemlər olur”.

Nazir bildirib ki, ona görə də alternativ modellərdən istifadə edilir: “Ona görə alternativ modellərə gedirik. Modelin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, dövlət qrant vasi-

təsilə seçilmiş, müəyyən meyarlara uyğun gələn bağçalarda (uşaqların sayı, keyfiyyət indikatoru, akkreditasiya) bu məsələ keyfiyyət təminatı sistemləri ilə tənzimlənəcək. Həmin bağçalarda təxminən 250 manata qədər vəsait dövlət tərəfindən, yerdə qalan hissə valideyn tərəfindən ödənilir. Bu, uğurlu olarsa, model Azərbaycanda mək-

bəqədər təhsil ilə əhatəliliyi artırmaq üçün ən qısa yoldur. Çünki müəyyən mənada səmərəlidir”.

Onun sözlərinə görə, burada əsas problemlər monitorinqi düzgün təşkil etmək və bağca şəbəkəsini artırmaqdır: “Bağca sayı da o qədər çox deyil ki, biz onları maliyyələşdirək. Amma bu təşəbbüsdən sonra özəl bağ-

çaların sayı və həmin bağçalardakı uşaqların sayı artacaq. Valideynlər üçün bu, əsaslı bir köməkdir. Çünki bir çox bölgələrdə bizim qrant kimi ödədiyimiz məbləğ tamamilə bütün xərcləri ödəyə bilər. Bakıda isə valideyn hansısa əlavəni edir. Bu həm maddi nöqtəyi-nəzərdən, həm qadınların işlə təmin olunması, həm də təhsil baxımından ölkəmiz üçün faydalı təşəbbüs kimi görülür. Hələ ki pilot layihədir. Bir ildən sonra daha ətraflı məlumat vermək olar”.

Nazir məktəblərlə bağlı sualları da cavablandırır: “Biz istəsək də, bütün məktəbləri eyni gündə, eyni vaxtda təmir edə bilmərik. Məktəbin təmirli olması, orada müvafiq tədris şəraitinin yaradılması Elm və Təhsil Nazirliyinin qarşısında olan məqsəddir. Son beş ildə, 550-dən artıq modul məktəbini də saysaq, məktəblər ya yenidən tikilib, ya əsaslı təmir olunub, ya da qəzalı vəziyyətdən çıxarılıb. 550 rəqəmi kifayət qədər böyükdür. Bizim çox az sayda, bir neçə yüz məktəbimiz qalıb. Bu sahədə dövlətin sürətlə gördüyü iş var. Burada ardıcılıqla, ayrılmış investisiya büdcəsi çərçivəsində, Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hər il 50-70 məktəbi biz yenidən tikirik, digərlərini təmir edirik. Nəzərə almaq lazımdır ki, illər keçdikcə əvvəl tikilən məktəblər köhnəlir. Biz təxminən 6500 binadan - 4400 məktəb, 1600 bağca və digər təhsil müəssisələrindən danışırıq. Hansısa təbii hadisələr, torpaq sürüşmələri, zəlzələlər və s. də məktəblərin köhnəlməsinə təsir edir. Bu, daimi prosesidir. Bizim gəldiyimiz yola baxsaq, bu gün 10 məktəbdən doqquzu yararlıdır. Cəmiyyətdə təəssürat formalaşmamalıdır ki, biz məktəblər barəsində xəbərsizik. Sadəcə, təmir və tikintinin icrasının mümkünlük ardıcılığı var və bu işlər sürətlə görülür”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Uşaqlara verilən adlar: “Əli” “Yusif”i üstələdi

Ekspert: “Adlar kimi soyadlar da milli olmalıdır”

Bu ilin ötən dövrü ərzində (yanvarın 1-dən indiyədək) Azərbaycanda yeni doğulan uşaqlara qoyulan adların statistikasi müəyyənlaşıb. Məlumatla görə, bu il doğulan oğlan uşaqlarına ən çox Uğur, qızlara isə Zəhra adı verilib. Belə ki, bu adlar sözügedən müddətdə müvafiq olaraq 1488 oğlana və 1044 qıza qoyulub.

Bundan başqa, 1160 uşağa Əli, 1004-nə Yusif, 1146 uşağa Hüseyn, 1033 uşağa Zeynəb, 1031 uşağa Məryəm, 951-nə Aylın, 777-nə Fatimə, 731-nə isə Mələk adı qoyulub.

Bes niyə milli adlarımız dəbə minmir? Son müharibədəki qəhrəmanlarımızın adlarına az-az rast gəlirik. Səbəb nədir?

Mövzu ilə bağlı millət vəkili Fazil Mustafa “Yeni Müsavat”a danışır: “Mistik düşüncəyə bağlı cəmiyyətlərin hamısında dini adlara üstünlük verilməsi xarakterik cəhətdir. Bu cür cəmiyyətlərdə insanlar hər hansı bir adın mistika ilə bağlı olduğunu düşünürülər.

Doğrudur, son vaxtlar yaşayan insanların adları daha çox nəvələrə verilir və bu bir ənənəyə çevrilməkdədir.

Sosioloq Üzeyir Şəfiyev də qeyd edir ki, ad məsələsi çox həssas məsələdir: “Çünki insana qoyulan ad bir ömür boyu onu müşayiət edir, xarakterinə, davranışına, taleyinə birbaşa təsir edir. Yeni ad məsələsinə ciddi yanaşmaq lazımdır. Tarixə nəzər yetirəndə görürük ki, adların verilməsi ilə bağlı Azərbaycanın fərqli ənənələri olub. Məsələn, “Dədə

Qorqud” eposunda görürük ki, insan doğulur və həyatda adı özü qazanır. Belə ki, qəhrəmanlıq göstərən igidə Dədə Qorqud qopuz götürüb ad verir. Yeni igid özü həyatda öz adını qazanır və el ağsaq-qalı, müdriki ona ad qoyur. Eyni zamanda adı insanın əməllərinə görə qoyardılar. Elə ad qoyardılar ki, ad onun şəxsiyyət kimi formalaşmasına töhfə vermiş olsun.

Azərbaycanda dini adlar çoxalmağa başlayıb. Şəxsən mən buna təəssüflənirəm. Çünki adlar hər bir xalqın milli keyfiyyətlərini, xarakterini, milli kimliyini əks etdirməlidir. Biz bilirik ki, adların həm də psixoloji təlqin gücü var. Yeni adlar insanların davranışına, şəxsiyyətinə, kimliyinə, sosiallaşmasına mütəlak mənada təsir edir. Bəzi adlar var ki, uşaqlar o adlara görə

özlərində məsuliyyət hissə edir və o ada uyğun şəkildə həyatlarını şəkilləndirir, formalaşdırırlar.

Bu baxımdan çox yaxşı olardı ki, ad məsələsinə çox həssas yanaşılsın. Azərbaycanın kifayət qədər tarixi şəxsiyyətləri, mədəniyyət, idman xadimləri var, eyni zamanda Zəfərimizə imza atmış, bu Zəfərdə haqqı, payı olan qəhrəmanlarımız, qazilərimiz,

şəhidlərimiz var ki, biz onların adlarını şərəflə, ləyaqətlə övladlarımıza qoya bilərik. Bununla da həm də həmin şəxsiyyətləri, qəhrəmanları yaşatmış olarıq.

Təklifim budur ki, bizim tanınmış ziyalılarımız, məşhurlarımız övladlarına bu cür adlar qoysunlar ki, digər insanlara da bir örnək, nümunə olsun və bu bir ənənəyə çevrilsin. Azərbaycan coğrafiyasında fərqli dinlər olub. Məsələn, atəşpərəstlik, xristianlıq. İndi o demək deyil ki, biz müxtəlif din daşıyıcılarının adlarını övladlarımıza verməliyik. Biz Azərbaycanın şərəfə tarixinə imza atmış şəxslərin adlarını qürurla daşımalı və onları tarixə həkk etməliyik.

Daha bir məsələ, soyadlarımızın sonundakı “ov” şəkilçisindən də azad ola bilərik. Biz milli kimliyimizə geri qayıtmalıyıq. Dövlətimiz soyadlarımızın sonundakı “ov”lardan imtina asan mexanizmini tapmalıdır ki, insanlar kütləvi şəkildə ondan imtina edə bilsin. Bir sözlə, adlar kimi soyadlar da milli olmalıdır”.

□ **Xalidə GƏRAY, “Yeni Müsavat”**

Həkimlərə 30 xəstə limiti?

Ekspertlər deyir ki, limitin tətbiq edilməsi xəstələrin xeyrinədir

Son vaxtlar xəstəxanalara müraciət edən xəstələrin bir qismi həkimlərin qəbuluna düşə bilmir. Bunun səbəbi müxtəlif amillərlə bağlıdır.

Sosial şəbəkələrdə belə məlumatlar yayılıb ki, bir sıra xəstəxanalarda pasiyentin müraciəti zamanı həkim gün ərzində 30 nəfərlik limitinin dolduğunu və əlavə xəstəni qəbul edə bilməyəcəyini bildirir.

Bu da bir faktdır ki, xəstə bəzən həkimin qəbuluna düşməklə bağlı qəbz almaq üçün uzun müddət növbədə gözləməli olur. Nəticədə isə həkim limitinin dolduğunu bildirdikdə pasiyent yenedən gəlməli olur.

TƏBİB-dən Cebheinfo.az-ın sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, ümumiyyətlə, ambulator şəraitdə pasiyent qəbulunda həkimlər üçün heç bir məhdudiyyət və ya limit tətbiq olunmur: "Əmək müqaviləsi şərtlərinə uyğun olaraq həkimin gündəlik iş saati ərzində (6 saat, ixtisasından asılı olaraq fərqli ola bilər) müraciət edən hər bir pasiyent qəbul olunaraq, müayinə olunmalıdır. "Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi" publik hüquqi şəxsin tabeliyində çalışan səhiyyə işçilərinin əməyinin ödənilməsi Qaydasına uyğun olaraq ixtisaslı həkim müayinəsi xidmətinə görə limit həkimin müayinə etdiyi xəstə sayına görə aylıq həvəsləndirici əlavəyə (bonus) görə tətbiq edilir və gündəlik 35 (otuz beş) nəfər olmaqla müəyyən edib".

Qeyd edilib ki, əlavə olaraq həkimlərə ixtisasından və vəzifəsindən asılı olaraq vəzifə tarifi

maası, həmçinin sabit aylıq həvəsləndirici əlavələr ödənilməkdədir:

"Bu, o deməkdir ki, pasiyent sayından asılı olmayaraq, gündəlik iş saatının sonuna qədər növbə gözləyən pasiyentlərin qəbul edilməsi həkimin vəzifə borcudur. Onu da nəzərə çatdırmaq ki, təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardıma ehtiyacı olan xəstələrə, şəhid ailə üzvləri və müharibə iştirakçılarına TƏBİB-in tabeliyindəki tibb müəssisələrində növbədən kənar tibbi xidmətlər göstərilməkdədir".

Qeyd edək ki, xəstəxanalarda limitin tətbiq edilməsi bundan əvvəl də qalmaqala səbəb olmuşdu. Belə ki, bir müddət əvvəl "Yeni Klinika"da onlayn növbəyə yazılan vətəndaşla həkim arasında mübahisə yaranıb. Bu barədə sosial şəbəkələrdə görüntülər yayılıb. Belə ki, vətəndaş növbəyə yazılsa da, həkim gündəlik 30-35 xəstə limiti olduğunu bildirərək onu qəbul etməyib. Bu isə vətəndaşın narazılığına səbəb olub. **"Yeni Klinika"nın mətbuat xidmətindən isə bildirilib ki, dövlət xəstəxanasında bir həkimin xəstəni müayinə etməsi limitlədir:** "Bundan artıq olması həm də xəstə üçün zərərli olur. Çünki bu qədər xəstəni qəbul edən həkimin artıq keyfiyyət göstəriciləri aşağı ola bilər. Bu, qayda ilə tənzimlənir. Həmin xanim isə məhz bu həkimə müayinə olunmaq istəyib. Təkrar qeyd edirəm, onlayn növbə xidmət üçün keçərlidir. Məsələn, travmatoloq xidmətini seçirsiniz, artıq xəstəxanada hansı həkimin növbəsindərsə, ona yaxınla-

şırsınız".

Ümumiyyətlə, gün ərzində həkim neçə xəstə qəbul edə bilər?

İnvaziv ağrı mütəxəssisi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Bununla bağlı dünya ölkələrində yanaşma fərqlidir. Əvvəlcə ondan başlamaq istəyirəm ki, həkim iş saatında vəzifə borcunu tam yerinə yetirməlidir. Həmin saatlar ərzində qəbula gələn xəstələr müayinə olunmalıdır, onlara tibbi yardım göstərilməlidir. Bu, işin birinci tərəfidir. Amma həkimin gündəlik neçə xəstə qəbul etmək məsələsi isə bir qədər araşdırılması lazım olan sualdır. Çünki müxtəlif ixtisas sahibi həkimlərin xəstələrə ayracağı vaxt ayrı-ayrıdır. Eyni ixtisas sahiblərinin belə, gəlmiş pasiyentin vəziyyətinin ağırlığına görə ona ayrılmış vaxt da müxtəlif ola bilər. Amma ümumilikdə bu vaxt 15 dəqiqə ilə 1 saat arasında variasiya edir. Əlbəttə, sığorta çalışmağa başladığından artıq insanların həkimə müraciət sayı ciddi şəkildə artmaqdadır. Bu artımın daha da çoxalacağı gözlənilir. İstər qonşu ölkə Türkiyədə, istərsə də ABŞ, Avropa ölkələri olsun, orada həkim qəbuluna düşmək üçün aylarla növbənin olduğunu eşidirik. Bəzi insanlar hətta növbələri gözləmək üçün 2-3 ay növbə gözləməli olurlar. Misal üçün, Kanadada həkimin saat 3-ə qədər çalışdığı bildirilir, həmin müddətdə yalnız 5-6 xəstəyə baxmaq imkanı olur. Türkiyədə sığorta ilə çalışdığından kli-

nikalar bəzən çalışırlar ki, həkim mümkün qədər çox çalışsın. Bəzən yüzə qədər xəstəyə baxmaq kimi məlumatlar da eşidirik. Məsələ nə qədər çox xəstəyə baxmaq deyil, xəstələrə baxışın keyfiyyətli şəkildə həyata keçirilməsi lazımdır. Əgər biz saat 9-dan 3 qədər işlədiyimiz 6 saatda həkimin normal xəstə müayinəsi 10-15 pasiyent olmalıdır. 20-dən yuxarı xəstə olarsa, artıq xəstəyə diqqətin, ona qoyulan diaqnoz, müalicənin yaxşı olacağından danışmaq doğru olmaz. Təbii ki, bu say 30-40-ı keçərsə, onda bu işin keyfiyyətinin aşağı düşməsi deməkdir. Bu da səhiyyəyə üçün başqa bir problem şəklində geri dönə bilər. Fikrimcə, həkim sayının artırılmasına ehtiyac var, həm də vətəndaşların maraqlarının ehtiyac var, növbə mədəniyyətinə diqqət etsinlər".

Həkim-ginekoloq Rəşad Sultan da mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bir gündə 30 xəstəyə baxılması çox böyük yüküdür. Mən bu suala cavab kimi həkimlərin hüquqları baxımından deyil, xəstələrin hüququ baxımından cavab verəcəyəm. 30-cu xəstə kim olmaq istəyər, həkim niyə yorğunluqla ona baxmalıdır. Bu əslində pasiyentlərin hüquqlarının pozulmasıdır. O müayinənin nə keyfiyyəti olacaq?! O xəstəyə həkim nə qədər vaxt ayıracaq, incelikləri gözədən qaçıracıqmı? Ona görə bir limit mütləq olmalıdır. Həkimin qəbuluna əvvəldən yazılmaq, randevu almaq lazımdır. Təcili xəstə, planlı müayinə anlayışları var. Bunlar günlərə bölünməlidir. Azərbaycanda həkim tələb olunandan daha çoxdur. Azərbaycanda həkim problemi yoxdur. Bu problem Türkiyədə, Avropada var, amma Azərbaycanda hamıya çatacaq qədər həkim var. Deməli, problem bölgüdədir, qeydiyyat sistemindədir. Limit olmalıdır. ABŞ-da həkim gün ərzində çox xəstəyə baxanda buna insan hüquqlarının pozulması kimi baxırlar".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

AYNA-dan "BakıKART"la bağlı xəbərdarlıq

Sosial mediada "BakıKART" adı altında saxta səhifələr açılıb.

Bu barədə Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yürüstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) məlumat yayıb.

Agentlik bəyan edib ki, bu səhifələr "4 AZN ödəyərək 6 ay pulsuz istifadə" kimi yalan məlumatlar yayaraq istifadəçiləri aldadır və bank kartı məlumatlarını mənimsəyir.

"Təhlükəsizliyinizi qoruyun:

- Rəsmi "BakıKART" səhifələrini izlədiyinizə əmin olun.
- Şəxsi məlumatlarınızı paylaşmadan əvvəl səhifənin etibarlılığını yoxlayın.

- Yalnız rəsmi mənbələrdən məlumat əldə edin.

Kibercinayətkarlığa qarşı birgə mübarizə aparaq!

Şübhəli hallarla qarşılaşdıqda dərhal aidiyyəti qurumlarla əlaqə saxlayın və bank məlumatlarınızı heç kimlə paylaşmayın!", - deyər açıqlamada qeyd olunub.

1400-ə yaxın sürücü imtahan verəcək - nələri bilmək lazımdır?

2024-cü il oktyabr ayının 27-də Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən xüsusi hazırlıq keçmiş taksi minik avtomobili sürücüləri üçün növbəti dəfə imtahan keçiriləcək.

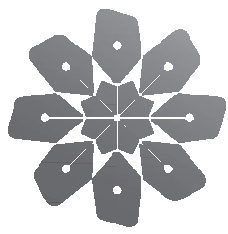
Bu barədə DİM-dən məlumat verilib.

Bildirilib ki, həmin gün beynəlxalq sənişin və yük daşımaqları fəaliyyətinin operatorunun məsul şəxslərinin hazırlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi məqsədilə də imtahanlar təşkil olunacaq. İmtahanlarda iştirak etmək üçün ümumilikdə 1398 nəfər qeydiyyatdan keçib.

İmtahan iştirakçıları imtahanı yekunlaşdırdıqda və ya imtahan üçün ayrılan vaxt başa çatdıqda nəticələrlə tanış olmaq imkanına malik olacaqlar. Nəticələr həmçinin növbəti gün DİM-in saytına yerləşdiriləcək.

İmtahana gələrkən namizədlər "İmtahana buraxılış və şəxsiyyət vəsiqəsinin əslini mütləq təqdim etməlidirlər. Göstərilən sənədlərdən biri olmadıqda və ya onlar arasında uyğunsuzluq olduqda namizəd imtahana buraxılmayacaq.

İmtahanlar 1 saat davam edəcək. İmtahan zamanı taksi minik avtomobili sürücülərinə xüsusi hazırlığın proqramını əhatə edən, etik davranış və avtomobil nəqliyyatı ilə sənişin daşımaqlarını tənzimləyən normativ hüquqi aktlara dair 20 test tapşırığı, beynəlxalq sənişin və yük daşımaqları fəaliyyətinin operatorunun məsul şəxslərinə isə peşəkarlıq sertişəsinə dair 25 test tapşırığı təqdim ediləcək. Hər tapşırığın düzgün cavabı 1 balla qiymətləndirilir. Səhv cavablar düzgün cavabların nəticəsinə təsir göstərmir. 10 və daha çox bal toplamış taksi minik avtomobili sürücüləri, 15 və daha çox bal toplamış beynəlxalq yük daşımaqları heyətə keçirən sürücülər imtahanı müvəffəqiyyətlə vermiş sayılırlar və onlara müvafiq şəhadətnamələr təqdim edilir.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərin sosial-iqtisadi inkişafını təmin etmək dövlət üçün prioritetdir. Ölkə başçısının sərəncamı ilə təsdiqlənən “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”ində də xüsusi olaraq qeyd edilir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərə qayıdan insanların təhlükəsiz yaşayışı təmin edilməli, bu ölkə regionun ən abad guşələrindən birinə çevrilməlidir. Müasir həyatın əsası olan layiqli yaşayışın bərpası üçün bütün sahələrdə quruculuğa nail olunmalıdır. Bu, stimullar əsasında və dövlət-özəl tərəfdaşlığının inkişafı çərçivəsində həyata keçirilməlidir. Yalnız belə şəraitdə işğaldan azad olunan ərazilərin Azərbaycanın böyük gələcəyinə tam integrasiyasını təmin etmək mümkündür.

O da qeyd edilir ki, regionlarda iqtisadi aktivliyin daha da artırılması üçün mövcud iş qüvvəsi və bütün resurslar tamamilə iqtisadi dövriyyəyə cəlb edilməlidir. Regionların sürətli inkişafı insanların keyfiyyətli iqtisadi imkanlara və fiziki infrastrukturaya çıxışı ilə müşayiət olunmalıdır. Regionlar paytaxtla müqayisə oluna biləcək yaşayış standartlarına malik olmalıdır. Bu, regionların milli gəlirdə payının artırılmasını təmin edəcək.

Bəs bu günə kimi bu istiqamətdə nə kimi işlər görüldü? Qoyulan məqsədlərə nail olunubmu?

Nəzərə çatdıraq ki, 2022-ci il noyabrın 16-da Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının bərpası quruculuq prosesinə ilk olaraq infrastruktur layihələ-

rindən başlanılıb. Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində bu fikirləri bildirib: “Bu gün Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa edilməsi məsələsi bizim üçün əsas prioritetdir və mənim bölgələrə səfərlərimin əksəriyyəti məhz o bölgələrə olan səfərlərdir. Halbuki mən ölkəmizin digər yerlərinə də müntəzəm olaraq gedirəm. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə görülmüş işlər bir daha onu göstərir ki, biz bu torpaqların sahibləri öz doğma dedə-baba torpaqlarımıza qayıtmışıq. Otuz il ərzində Ermənistan bu torpaqları viran qoyub, daşı daş üstə qoymayıb, talançılıq və soyğunçuluqla məşğul olub, barbarlıqla məşğul olub. Biz- bu torpaqların sahibləri isə gəlmişik qurmaq üçün, yaratmaq üçün...”

Deputat Musa Quliyev qeyd edir ki, hazırda “Böyük Qayıdış” proqramı uğurla davam edir: “Qısa müddət ərzində səkkiz mindən çox soydaşımız ata-baba yurdlarında məskunlaşmışlar, bu ilin sonuna qədər məskunlaşanların sayı 20 min nə-

Regionların inkişafı

ÜSAVAT
N 195 (8568) 25 oktyabr 2024

İşğaldan azad ərazilərdə bu günə kimi hansı işlər görüldü?

Deputat: “Qarabağ yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur, yaxın gələcəkdə və...”

fərə çatacaq. 44 günlük Zəfər müharibəsindən sonrakı dövr ərzində işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpası böyük sürətlə davam edir. Bu məqsədlə indiyədək 19 milyard manata qədər vəsait xərclənib. Gələn ilin dövlət büdcəsində - “Böyük Qayıdış” proqramının davamı üçün 5 milyard manata qədər vəsait nəzərdə tutulur. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Azərbaycan dövlətinin və xalqımızın qüdrəti ilə cənnətə çevriləcək”.

İqtisadçı deputat Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, Azərbaycan Qarabağın bərpasına dövlət büdcəsindən hər ay orta hesabla 350 milyon manat ayırır: “Bu ilin yanvar-sentyabr aylarında

dövlət büdcəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulmasına və bərpasına 3 milyard 137.6 milyon manat vəsait yönəldilib. Qarabağ yenidən qurulur və inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur. Bu dəfə davamlı, dayanıqlı və daimi.

Ümumiyyətlə isə son illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatının, eləcə də sosial təminat sisteminin kifayət qədər güclənməsi müşahidə olunur. 2003-cü ildə Azərbaycanda ÜDM-in dollar ekvivalentində məbləği cəmi 7 milyard dollar idisə, bu gün həmin məbləğ 73 milyard dollardır. Azərbaycan üçün kifayət qədər vacib olan strateji valyuta ehtiyatları həmin dövrdə 2 milyard dollardan az idi. Ötən il bu rəqəm 70 milyard dollara

çatıb. Yeni dövrün yeni hədəfləri Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün vacib imkanlar deməkdir. Yeni hədəflər kontekstində Azərbaycan iqtisadiyyatında islahatların dərinləşməsi, o cümlədən rəqabətə gücləndirilməsi, investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, gizli iqtisadiyyatın aradan qaldırılması kimi strateji tədbirləri müşahidə edəcəyik. Azərbaycanda yeni dövr daha sürətli iqtisadi inkişaf deməkdir”.

Deputat Ceyhun Məmmədov da mövzu ilə bağlı fikirlərini bildirib: “Bir neçə gün öncə, oktyabrın 20-si Zəngilan şəhərinin Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin işğalından azad edilməsi günü idi, artıq 4 ildir ki, Zəngilan

azaddır. Ali Baş Komandan İlham Əliyev xalqa müraciət edərək Zəngilanın işğaldan azad olduğunu bildirmişdi. Hər birimiz sevindik. Lakin ən çox sevən 27 il dedə-baba yurdundan didərgin düşən zəngilanlılar oldu. Həmin gün xüsusilə zəngilanlıların sevincinin həddi-hüdudu yox idi. 28 ildən sonra onlar öz doğma yurdlarına qovuşurdular. Zəngilan döyüşləri nəticəsində Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Zəngilan şəhəri, rayonun 4 qəsəbəsi və 49 kəndi işğaldan azad edildi. Zəngilanın işğaldan azad olunması ilə Azərbaycan-İran sərhədinin işğal altında qalmış 132 kilometrlik hissəsi bərpa edildi.

Ümumiyyətlə, Müzəffər ordumuz 44 günlük Vətən müharibəsini Zəfərlə bitirdikdən dərhal sonra Ali Baş Komandanın işğaldan azad edilən ərazilərə səfərlər etməsi və bu ərazilərdə abadiyyət quruculuq işlərinin aparılması artıq ənənə halını alıb. Artıq həmin ərazilər abadlaşır, həyat öz axarına düşür. “Böyük Qayıdış” planları bu ərazilərimizdə də sürətlə reallaşır. Prezident İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş əraziləri üzrə şəhər günləri təsis edilib. Sözügedən sərəncama əsasən 20 oktyabr Zəngilan şəhəri günü kimi müəyyən olub”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Bakıda kirayə qiymətləri artır Əvvəllər günlük 80 manata verilən evləri artıq 150-200 manata təklif olunur

COP29-la əlaqədar ölkəmizə minlərlə turist axını gözlənilir. Gələn turistlərin yalnız hotellərdə deyil, kirayə evlərdə də qalacağı gözlənilir. Artıq bu barədə çoxsaylı reklamlara rast gəlmək mümkündür. Bunun Bakıda kirayə qiymətlərinə də təsirsiz ötürməyəcəyi məlumdur.

Bu gün Bakı şəhərində böyük tikinti-quruculuq işləri gedir, köhnə mənzillərin çoxu sökülür və bu da kirayə mənzillərin qiymətinə təsir edir. Belə ki, evləri sökülən vətən-

daşlar da çox zaman kirayə qalmalı olur və bu da ümumilikdə kirayə mənzil bazarında öz təsirlərini göstərir.

Mövzu ilə bağlı əmlak məsələləri üzrə ekspert Rəmil Qasımzadə ilə həmsöhbət olub. Onun sözlərinə görə, hotellərimiz yüz minə yaxın turisti tam yerləşdirmək gücü yoxdu: “O səbəbdən yəqin ki, gündəlik kirayə mənzillərin təklifi çox olacaq. Hətta indidən biz bunu görə bilirik. Bəzi qurumlar öz qonaqlarını yerləşdirmək üçün həmin dövrdə sutkalıq evləri bronlaşdırırlar. Bu səbəbdən qiymətlərdə artım görünür. Hətta bəzən iki dəfəyə qədər artan qiymətlərin şahidi oluruq. Əvvəllər günlük 80 manata verilən evləri artıq 150-200 manata təklif olunur. Belə ki, evləri sökülən vətən-

mətlər şəhərin mərkəzində olan evlərə aiddir. Şəhərin kənarında isə hələ ki 50 manata sutkalıq evlər mövcuddur”.

Ekspert bildirib ki, əgər turistlərin sayı çox olarsa, hətta aylıq kirayə evlər də müvəqqəti olaraq sutkalıq şəkildə verilsin: “Kirayə qiymətlərində COP29 zamanı artım olacağı müşahidə olunur. Bu noyabrın ilk iki həftəsi üçün müşahidə olunacaq. Ondan sonra isə nisbətən qiymətlər azalacaq. Noyabrın 9,10,11 və 12-də xüsusilə sutkalıq evlərin qiymətlərində artımın olması gözləniləndir”.

Bəzi ekspertlər onu da qeyd edib ki, ev sahibləri bu dövrdə vəziyyətdən sui-istifadə edərək, əsassız şəkildə evlərin qiymətini qaldırırlar.

Azərbaycanın bu ilin yanvar-sentyabrında qeyri-neft ixracında artım nümayiş etdirən məhsullarından biri pambıq məhsuludur. Belə ki, doqquz ayda Azərbaycan xarici bazara 100 485.55 ton məhsul çıxarıb ki, bundan da 151 milyon 610.42 min dollar gəlir əldə edilib. Ötən ilin yanvar-sentyabrında pambıq məhsulunun ixracı 48 827.29 min ton təşkil edib, bundan ölkəyə 88 milyon 702.05 min dollar daxil olub. Bu isə o deməkdir ki, pambıq məhsulunun ixracı illik ifadədə həcm baxımından 2 dəfədən çox, dəyər baxımından isə 1,8 dəfə artıb. Bu artımla yanaşı, məhsulun orta ixrac qiyməti 1 ton üçün 300 dollardan çox azalıb. Belə ki, ötən il məhsulun 1 tonu 1816,6 dollara, bu il isə 1509 dollara ixrac edilib.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzinin təqdim etdiyi dünya bazar konyukturasına dair məlumatlara əsasən pambığın dünya bazar qiymətində 2023-cü il ərzində qeyri-müəyyənlik müşahidə edilib. 2023-cü ilin dekabr ayında pambığın 1 kiloqramının qiyməti ("A Index") əvvəlki aya nisbətən 0.1 faiz azalaraq 2.0 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşıb. 2024-cü ilin əvvəlindən etibarən dünya bazarda qiymətlərin yüksəlməsi müşahidə olunub. Fevral ayında pambığın 1 kiloqramının qiyməti ("A Index") əvvəlki aya nisbətən 7.8 faiz artaraq 2.2 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşıb. Lakin aprel ayından qiymətlərin azalması müşahidə olunub, bu prtosəs sentyabr ayında artımla əvəzlənib. Sentyabr ayında pambığın 1 kiloqramının qiyməti ("A Index") əvvəlki aya nisbətən 3.2 faiz artaraq 1.8 ABŞ dolları olub. Birinci rübdə orta qiymət 2.14 dollar, ikinci rübdə isə 1,91 dollar olub.

Dünya üzrə pambıq bələnsinə əsasən, 2024/25-ci məhsul ilində pambıq istehsalının 2023/24-cü məhsul ili ilə müqayisədə 0.4 faiz artaraq 25.4 milyon ton olacağı proqnozlaşdırılır. Anbarlarda olan pambıq ehtiyatları ümumi istehsalın 45 faizindən yuxarıdır. Bu amilin bazarda qiymətlərə salıcı təsir göstərdiyi bildirilir.

Azərbaycan pambığı əsasən xammal kimi - məhsul formasında, qismən də emal olunmuş formada - ipilik olaraq ixrac edir. Ölkənin pambıq məhsulunun ixracı 2020-ci ildə 133 milyon 260,32 min dollarlıq 100 min 466,82 ton, 2021-ci ildə 210 milyon 919,04 min dollarlıq 126 min 997,96 ton, 2022-ci ildə 174,5 milyon dollar dəyərində 77,6 min ton, 2023-cü ildə 122 milyon 709,02 min dollar dəyərle 70 212 min ton təşkil edib. Pambıqdan hazır

Pambığımız daha "ağ qızıl" qiymətinə satılmır

Azərbaycan xarici bazara 100 485.55 ton məhsul çıxarıb ki, bundan da 151 milyon 610.42 min dollar gəlir əldə edilib

məhsul istehsalı zəncirində ikinci həlqə olan pambıq ipilik ixracı isə 2020-ci ildə 18 milyon 951.27 min dollar dəyərle 9 040.91 ton, 2021-ci ildə 58 milyon 115.09 min dollar dəyərle 18 429.01 ton, 2022-ci ildə 33,1 milyon dollar dəyərle 8,6 min ton, 2023-cü ildə 31 milyon 285,35 min dollar dəyərle 11 187,21 ton təşkil edib.

Azərbaycanın pambıq məhsulunun ixracının ötən il ərzində azalmasının başlıca səbəbini dünya bazar konyukturunun əlverişli olması ilə izah etmək mümkündür.

Onu da qeyd etmək ki, ölkədə pambıq istehsalında ciddi artıma hələ ki nail olunmayıb. 2017-ci ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənən "Azərbaycan Respublikasında pambıqçılığın inkişafına dair 2017-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda pambıq istehsalının 2022-ci ilədək 500 min tona çatdırılması nəzərdə tutulurdu. Dövlət proqramı qəbul edilən il ölkəmizdə 207 min ton pambıq istehsal edilmişdi. 2022-ci ildə Azərbaycanda 322 min ton pambıq istehsal olunub ki, bu da vəd edilən rəqəmdən 178 min ton azdır. 2023-cü ildə pambıq istehsalı 14,4 faiz

azalaraq 276,1 min tona bərabər olub.

Rəsmi statistikaya əsasən, bu il oktyabrın 1-dək tarlalardan 19,7 min ton (2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 38,1 faiz çox) pambıq yığılıb. Məhsuldarlıq 12,3 sentner olub. Ötən ilin eyni dövründə eyni sahədən 14295,5 ton pambıq yığılıb, məhsuldarlıq 8,9 sentnerə bərabər olub.

2024-cü ildə Azərbaycanın 24 rayonu üzrə ümumilikdə 103 min hektar sahədə pambıq ekilib. Ötən il isə 93 722 min hektar sahədə pambıq ekilmişdi.

Azərbaycanda pambıq istehsalı ilə məşğul olan fermerlər problem içində olduqlarını deyirlər. Onların sözlərinə görə, son 7 ildə pambıqçılığa qeyri-neft sektoru sahəsi kimi milyonlarla vəsait xərclənsə də, gəliri xərclərini qarşılamır.

Fermerlər ildən-ilə həm məhsuldar torpaq, həm iqlim, həm də keyfiyyətli tohum, pestisid problemlərindən dolayı yüksək məhsuldarlıq əldə edə bilmədiklərini deyirlər.

Pambıq əkinlər bildirirlər ki, suvarmaya görə illik 100 manat ödəyirlər. Bir ki vəd edilən rəqəmdən 178 min ton azdır. 2023-cü ildə pambıq istehsalı 14,4 faiz

fermerlərin xeyli xərci olur ki, bunu da özləri qarşılaya bilmirlər. Zavodlarla müqaviləyə əsasən bütün xərcləri onlar çəkir və məhsul yığımında xərclər hesablanıb ödənilir. On hektara 20 min manat xərc çıxır, hər tondan 120 kiloqram isə nəmliyə görə çıxılır, 35-40 ton məhsulun yarısı şirkətə borc əvəzinə ödənilir. Fermerlər deyirlər ki, ilbəil artan xərclər gəlirləri üstələdiyindən onları çətin vəziyyətdə qoyur. Son iki ildə isə yanaşı qiymətləri artsa da, subsidiyanın məbləğində dəyişiklik olunmayıb.

Dövlət tərəfindən zavodlara təhvil verilən pambığın hər kiloqramına 19 qəpik subsidiya ödənilir. Yeni tonu 190 manat hesablanır. Hazırda zavodlar tərəfindən bir ton birinci növ pambıq 800 manata, ikinci növ 780 manata, üçüncü növ 740 manata, dördüncü növ isə 700 manata alınır.

Fermerlərin problemləri fonunda ekspertlər dövlət büdcəsindən pambıqçılıq texnikası üçün ayrılan vəsaiti normadan artıq hesab edir. Son iki ildə 300 milyon manat güzəştli kredit pambıqçılıq texnikasına ayrılıb.

KTN rəsmiləri bildirirlər ki, normativ məlumatlara əsasən, 100 min ha pambıq

sahəsinin məhsulunun vaxtında maşınlarla yığılması və məhsulun tədarükü və daşınması üçün 350 ədəd pambıqyığan kombayn və 1 050 ədəd traktor yedəyi tələb olunur. Aidiyyəti qurumlardan alınmış məlumatlara əsasən 2022-ci ildə Azərbaycanda pambıq yığımında istifadə olunan pambıqyığan kombaynların sayı 447 ədəd və traktor yedəyinin sayı isə 3 085 ədəd olub.

Sabirabad rayonunda 150 hektar pambıq sahəsi olan Əfras Əsgərovun "Yeni Müsavat"a dedi-yinə görə, bu il pambıqçılar bir sıra problemlərlə üzləşiblər: "İl yağanlıq olduğuna görə zərərvericilər çox oldu. Sovkanın qarşısını almaqda böyük çətinlik çək-dik. Burada da əsas məsələ ölkəyə gətirilən dərmanların keyfiyyətsizliyidir. Zərərvericilərə qarşı preparatlar necə olursa AQTAnın nəzərindən yayındırılaq saxtaları, yaxud da tərkibi dəyişdirilənləri idxal edilir. Üzərində yazılır 1 hektara 700 qram, onu qatıb vurursan, sovkaya heç bir təsiri olmur. Biz bu il məcbur olub iki dəfə dərmanladıq. Bir dəfə üzərindəki qayda ilə vurduq, gördük təsiri yoxdur, hektara 1200 qatıb vurduq. Təcrübəsiz adamlar var ki, elə bir dəfə ilə kifayətləndilər, nəticədə, pambıq çiçək olan vaxtı qozaları sovkaya yedi. Yenidən qozaların əmələ gəlməsi xeyli vaxt apardı, onlar da seyrək oldu. Yeni preparatların təsirsizliyi bizim zərərvericilərə qarşı mübarizə xərclərini ikiqat artırdı. Bundan əlavə, torpağa vurulan gübrələr də keyfiyyətsizdir. Nəzərdə tutulan qədar vurursan, görürsən normal təsir etməyib. Biz bu məsələni dəfələrlə qaldırmışıq, lakin qarşısı alınmır. Təsəvvür edin, insanlar üçün olan dərmanların keyfiyyətinə düzgün nəzarət olunmur, ola ki, bitkilər üçün olan-

lar"...

Fermerin sözlərinə görə, iri təsərrüfatlar üçün mövcud xərclər gəlir əldə etməyə imkan ver-rir: "Amma 10-15 hektar əkin olanlar çox ağır vəziyyətə düşüblər. Onlar demək olar ki, gəlir əldə edə bilmirlər. Belə getsə, gələn mövsüm pambıq əkinlərin sayı kəskin azalacaq. Son günlər yağış yağdı, yığımı dayandırdıq. İndi başlamaşdıq yenidən. Məhsuldarlıq ötən ilə baxanda daha yaxşıdır, amma son iki ildə nə subsidiya, nə də alış qiymətləri artırılmayıb. Halbuki yanacaq xərcləri artıb. Qarşıdan 1 noyabr Kənd Təsərrüfatı İşçiləri günü gəlir. Çox istərdik ki, pambığa görə verilən subsidiya heç olmasa 5 qəpik artırılsın".

Bir müddət əvvəl pambıqçı fermerlərdən torpaqların analiz olunması tələb edilmişdi. Fermer deyir ki, təsərrüfatların etirazlarından sonra tələb pambıqçılara şamil edil-məyib: "Bizdə subsidiya məhsula görədir. Torpağın analizi əkin sahəsinə görə subsidiya alanlar üçün əsas şərt ola bilər. Ümumiyyətlə, torpağın analizi istehsalçı üçün üstünlük verən məsələdir. Türkiyədə analizi onlarla laboratoriya həyata keçirir, qiyməti də çox ucuzdur. Bizdə yalnız bir şirkət var, qiymət də yüksəkdir. Əslində analiz məsələsinin məhsula görə subsidiya alanlara aidiyyəti olmamalıdır".

Ə.Əsgərovun sözlərinə görə, zavodlar məhsul ixrac etməkdə çətinliklə üzləşirlər: "Keçən ilin məhsulu hələ zavodların anbarlarında. Bilmirəm indi qiymət aşağıdır, alıcı tapılır, ya nədir, amma anbarlarda pambıq çoxdur. Ona görə də zavodlar alış qiymətini artırmaqda maraqlı deyillər".

ÜSAVAT

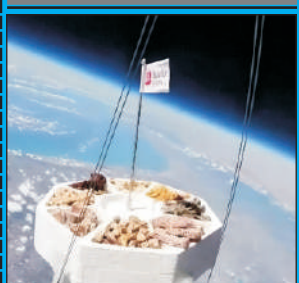
Son səhifə

N 195 (8568) 25 oktyabr 2024

Bitlisli bağban inanılmazı etdi: bağında alma boyda qoz yetişdirir

Türkiyənin Bitlis vilayətində yerli sakin Musa Çiçekçioglu öz sahəsində qeyri-adi nəhəng ölçülü qozlar yetişdirib. Onların boyu böyük alma ölçüsünə çatır. Bildirilir ki, bu, qoz məhsulu üçün əsl rekorddur. "Bağında belə cəmi bir ağac var. Bu unikal qozları dostlarıma və tanışlarıma suvenir kimi hədiyyə edirəm. Onlar bunları heyratamiz təbiət fenomeninin xətti kimi saxlayırlar. Onların döyəri dad keyfiyyətində deyil, nadirliyində və qeyri-adiliyindədir", - deyir Musa Çiçekçioglu bildirib. Nəhəng qozlar artıq bütün Türkiyədən turistlərin və həvəskar bağbanların diqqətini cəlb edib.

Türkiyə tarixində bir ilk: kosmosa çörəz göndərdi

Türkiyə dünya miqyasında bir ilkə imza ataraq, kosmosa çörəz göndərib. Bu tarixi hadisə sosial mediada böyük maraqla qarşılanıb və ölkənin qürur mənbəyinə çevrilib. Layihə üzərində 30 nəfərlik peşəkar mütəxəssis komandası aylarla işləyib. Çörəzlər xüsusi olaraq müxtəlif temperatur və aşağı təzyiq şəraitinə davamlı hibrid materiallardan hazırlanan kapsulda kosmosa yola salınıb. Adananın Örcün meydanından buraxılan kapsul təxminən 94 850 fut (28.91 km) yüksəkliyə qalxaraq stratosfərə çatıb. Kapsulun üzərindəki kamera və izləmə cihazları vasitəsilə bütün proses izlənilib və qeydə alınıb. Üç saatlıq möhtəşəm səyahətdən sonra kosmik şəraiti təcrübə edən çörəz yüklü kapsul İskenderuna uğurla enib.

Bacısının azyaşlı oğlunu dişləyən qadınla bağlı qərar

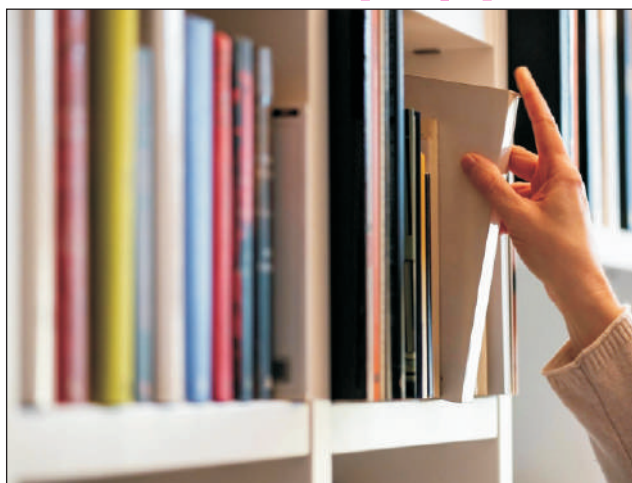
Ağdam Rayon Məhkəməsində əzab verməyə təqsirləndirilən Mənzərə Aliyevanın (şerti) cinayət işi üzrə məhkəmə istintaqı yekunlaşıb. Hakim Elşad Bayramovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan olunub. Məhkəmənin qərarı ilə nəzərdə tutulmuş əməli anlaşıq vəziyyətdə törətmiş təqsirləndirilən şəxs cinayət məsuliyyətdən və cəzadan azad olunub. Mənzərə Aliyeva barəsində Səhiyyə Nazirliyinin Ümumi Tipli Psixiatriya Stasionarında məcburi müalicə şəklində tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edilib.

İttihama görə, hadisə 10 iyun 2024-cü il tarixində saat 12 radələrində Ağdam rayon Dadaşlı kəndində qeydə alınıb. Belə ki, Mənzərə Aliyeva atasına məxsus evdə olan zaman də Ağdam rayon Dadaşlı

(şerti) üzərinə hücum edərək onun azyaşlı oğlu Mahir Mədətovu (şerti) əlindən zorla alıb. Sonra təqsirləndirilən şəxs uşağın bədəninin müxtəlif nahiyyələrini dişilə tək-tək olmaqla intensiv və ardıcıl olaraq dişləyərək xəsarət yetirib.

Daha sonra Mənzərə Aliyeva saxlanılaraq barəsində Cinayət Məcəlləsinin 133.2.4-cü (əzab vermə, təqsirkar şəxs üçün aşkar surətdə yetkinlik yaşına çatmayan, habelə köməksiz vəziyyətdə olan şəxsə qarşı törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Təqsirləndirilən şəxsin anası ifadəsində bildirib ki, Mənzərə ruhi əsəb xəstəsidir, dispanserdə qeydiyyatdadır, müxtəlif vaxtlarda müalicə olunması üçün Bakı şəhərində yerləşən 1 saylı xəstəxanada müalicə edilib.

Şekspirin kitabı 100 ildən sonra kitabxanaya qaytarıldı

ABŞ-da Şekspirin kitabı 100 ildən sonra kitabxanaya qaytarıldı. Məlumat görə, Pater-son şəhər kitabxanası-

na Uilyam Şekspirin "Kral V Henrinin həyatı" əsərinin 101 il əvvəl verilmiş nüsxəsi qayta-

rılıb. Sintiya Deley nəvəsi Arlinin əşyalarını araşdırarkən kitabı tapıb və onun 1923-cü ildə götürüldüyünü müəyyən edib. Bundan sonra Sintiya kitabxana ilə əlaqə saxlayıb və kitabın qaytarılmasını təşkil edib. "Kitabxana materiallarını qaytarmaq üçün heç vaxt gec deyil", - deyərək kitabxananın direktoru Kori Fleming bildirib və əlavə edib ki, 20 illik təcrübəsində belə bir hadisə ilk dəfə baş verib. Şekspirin bu kitabının 1910-cu il nəşri kolleksiyaçılar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və kitabxanalar onun məhdud tirajlı olduğunu vurğulayıblar.

Bunları bilirsinizmi?

- * Aşağı saat 5-dən sonra yemək yeməyin.
- * Yağlı yeməyi çox az qəbul edin.
- * Suyu daha çox səhər, daha az axşam için.
- * Yüklənən mobil telefondan uzaq durun.
- * Ən yaxşı yuxu vaxtı - axşam saat 10-dan səhər 6-ya kimidir.
- * Dərman içəndən sonra bir müddət uzanmayın.
- * Telefonun enerjisi 1 və ya 2 xətt qalıbsa, ondan istifadə etməyin. Çünki bu zaman telefonla danışanda radiasiya 1000 dəfə artıq təsir göstərir.
- * Sizi istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dəbənlərinizə krem çəkin və dəbəndən dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırır.
- * Dəri qış ərzində bir qədər solur və təravətini itirir, bunun qarşısını almaq üçün çiməndə dərinə bərk sürtmək və təzadlı gah soyuq, gah da isti duş qəbul etmək lazımdır. Bu qan dövranını yaxşılaşdırır və solğunluğu aradan qaldırır.
- * Xörək hazırlayarkən çatlamış əllərinizə işarəsi xiyar, pomidor, kartof püresi çəkməyi, kartof bişirilmiş suda əllərinizi yaxalamağı unutmayın.
- * Əlləriniz çox kobudlaşmış, dırnaqlarınız sınmışsa, qızdırılmış günəbaxan yağında 10-15 dəqiqə saxlayın. Sonra əllərinizi yumayın, ancaq əski ilə silin.

Səhər yeməyində yeməməli olduğunuz 5 qida

"Səhər yeməyi - ən vacib qida qəbuludur və onu buraxmaq vacibdir. Əks halda, ciddi sağlamlıq problemləri yaranır. Ancaq səhər yeməyinin orqanizmə fayda verməsi üçün onun tərkibinə də diqqət yetirmək vacibdir". Bu barədə rusiyalı gastroenteroloq Valeriya Lomova xəbərdarlıq edib.

Onun sözlərinə görə, səhər yeməyinin faydalı olması üçün yumurta, sıyıq, avokado, qoz-fındıq, yaşıl çay və itburnu dəmləməsi kimi qidaları daxil etmək tövsiyə olunur. "Bununla yanaşı, acqarına istehlak edilməsi tövsiyə olunmayan qidalar var. Bunlara xüsusilə qəhvə aiddir ki, o acqarına mədənin selikli qişasını qıcıqlandırır və xlorid turşusunun ifrazını artırır. Bu isə da qastroezofageal reflüks və ürəkbulanmaya səbəb ola bilər. Həmçinin qastrit və ya xora riski var", - mütəxəssis xəbərdarlıq edib.

Həkim onu da vurğulayıb ki, qəhvədən tamamilə imtina etmək lazım deyil, çünki onun bir çox faydalı xüsusiyyətləri var - onu yeməkdən sonra və mümkün suda əlavə edərək içmək lazımdır. "Səhər yeməyində çörək, şirniyyat kimi sadə karbohidratları istehlak etmək məsləhət deyil. Belə qidalar qanda insulini səviyyəsini sürətlə artırır ki, bu da çəki artımına səbəb olur. Bunun əvəzinə yarma kimi mürəkkəb karbohidratlar yemək daha yaxşıdır", - gastroenteroloq əlavə edib. Onun sözlərinə görə, acqarına şirələr və meyvələr, xüsusilə sitrus meyvələri içmək olmaz. Turşular və qaba liflərin olması səbəbindən onlar mədənin selikli qişasını qıcıqlandırır və nəticədə qastriti kəskinləşdirir və ya xora yarada bilər. "Süd məhsulları səhər yeməyi kimi zərərli olmasa da, faydasız ola bilər. Məsələn, ondan sonra mədədə xlorid turşusunun yüksək konsentrasiyası qeyd olunur ki, bu da faydalı bakteriyaları neytrallaşdırır və onları faydasız edir", - Lomova qeyd edib. Bundan əlavə, o, acqarına isti su içməməyə diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, səhər su içmək faydalıdır, lakin o, otaq temperaturunda olmalıdır, çünki həddindən artıq isti su mədənin selikli qişasını qıcıqlandırır və iltihablanmaya səbəb ola bilər. O, həmçinin səhər yeməyini buraxmamağa çağırıb. "Çünki səhər yemək yeməmək kimi vərdiş ödəndikdə daşların əmələ gəlməsinə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, səhər yeməyi həzm proseslərini aktivləşdirməyə kömək edir", - deyərək həkim sözlərini yekunlaşdırıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500